

Teismo praktikos rinkinys

GENERALINIO ADVOKATO
PEDRO CRUZ VILLALÓN IŠVADA,
pateikta 2012 m. lapkričio 15 d.¹

Byla C-103/11 P

**Europos Komisija
prieš**

Systran SA ir Systran Luxembourg SA

„Apeliacinis skundas — Sąjungos viešieji pirkimai — Konkursas dėl vertimo programos priežiūros ir kalbinio praturtinimo — Komisijos automatinio vertimo programa — Šaltinio kodo atskleidimas be autoriaus leidimo — Autorių teisių pažeidimas — Praktinės patirties atskleidimas be leidimo — Deliktinė atsakomybė — Sutartinė atsakomybė — Sąjungos teismo jurisdikcija — Ginčo pobūdis — Neteisėtumas — Pakankamai akivaizdus pažeidimas — Reali ir tikra žala — Priežastinis ryšys — Priežastinio ryšio nutrūkimas — Žalos dydžio nustatymas vienkartinė suma“

1. Pirmiausia šioje byloje keliama sutartinio ir deliktinio pobūdžio ieškinių atribojimo problema, todėl šiuo atveju – Sąjungos teismo materialinės jurisdikcijos problema, dėl kurios kyla naujas Sąjungos teismo ir nacionalinių teismų jurisdikcijos vertikalios padalijimo klausimas. Mano vertinimu, pagrindinė užduotis šioje byloje – nustatyti tvarką, pagal kurią Sąjungos teismas, laikydamasis kompetencijos priskyrimo principo, turi priimti sprendimą dėl jurisdikcijos nagrinėti ieškinį dėl deliktinės atsakomybės, kai yra pateiktas prieštaravimas dėl jurisdikcijos, grindžiamas tuo, kad ginčas kilęs iš sutartinių santykių.

2. Šioje byloje Europos Komisija kreipėsi į Teisingumo Teismą su apeliaciniu skundu dėl 2010 m. gruodžio 16 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimo *Systran ir Systran Luxembourg prieš Komisiją* (T-19/07, Rink. p. II-6083, toliau – skundžiamas sprendimas), kuriame Bendrasis Teismas įpareigojo Europos Sąjungą sumokėti *Systran SA*² 12 001 000 EUR vienkartinę kompensaciją už žalą, patirtą dėl to, kad Komisija pažeidė tai įmonei priklausiusias autorių teises ir padarė žalos jos turėtai praktinei patirčiai, susijusiai su *Systran* programos *Unix* versija.

3. Be kita ko, Bendrasis Teismas nusprendė, kad be išankstinio *Systran* grupės bendrovių leidimo pasinaudojusi teise pradėti konkursą Komisijos automatinio vertimo sistemos, t. y. *Systran* programos *EC-Systran Unix* versijos, priežiūros ir kalbinio praturtinimo darbams atlikti Komisija pažeidė bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus (skundžiamo sprendimo 261 punktą), nes tame konkurse tretiesiems asmenims buvo atskleisti ir pakeisti minėtos programos *Systran Unix* versijos elementai ir taip pažeistos minėtų bendrovių autorių teisės bei pakenkta tų bendrovių praktinei patirčiai.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — Toliau – *Systran*.

4. Iš pradžių reikia patikslinti, kad jei Teisingumo Teismas nuspręstų, kaip jam siūlau, kad Komisijos bei *Systran SA* ir *Systran Luxembourg SA* (toliau – *Systran Luxembourg*) ginčą pirmiausia turi nagrinėti ir prireikus sprendimą priimti kompetentingi nacionaliniai teismai ir kad todėl Bendrasis Teismas neturėjo jurisdikcijos nagrinėti to ginčo, tada nereikėtų nagrinėti visų Komisijos pateiktų apeliacinio skundo pagrindų. Vis dėlto tuo atveju, jei Teisingumo Teismas man nepritartų dėl šio pirmo esminio punkto, išnagrinėsiu kitus apeliacinio skundo pagrindus taip, kad būtų išaiškinti visi šios bylos aspektai.

5. Šiuo atžvilgiu pabrėžtina, kad pateikusi kitus apeliacinio skundo pagrindus Komisija ginčijo Bendrojo Teismo vertinimą, susijusį su trimis Sąjungos deliktinės atsakomybės atsiradimo sąlygomis, kurių reikalaujama pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, t. y. tiek konstatuotą veiksmų neteisėtumą, tiek dėl jų atsiradusios turtinės ir neturtinės žalos egzistavimą, tiek tiesioginio priežastinio ryšio tarp šių neteisėtų veiksmų ir minėtos žalos egzistavimą. Nors tam, kad būtų pripažinta teisė į žalos atlyginimą, turi būti tenkinamos šios trys nekintančios kumuliacinės sąlygos, vis dėlto man atrodo, kad jas reikia nagrinėti iš eilės, atsižvelgiant į Komisijos pateiktus apeliacinio skundo pagrindus, siekiant patikrinti, kad Bendrasis Teismas iš tikrųjų įsitikino, jog jos aiškiai ir neabejotinai tenkinamos.

6. Man atrodo, kad dabar tikslinga pažymėti, kad atsižvelgiant į apeliacinio skundo pagrindus nereikės nagrinėti kitų šiame ginče netiesiogiai keliamų problemų, be kita ko, susijusių su atitinkama Sąjungos teismo ir nacionalinių teismų kompetencija nagrinėti Sąjungos institucijoms, įstaigoms ar organams pareikštus ieškinius dėl autorių teisių pažeidimo³ ar Sąjungos institucijų, įstaigų ar organų informacinių technologijų vystymo ir priežiūros viešojo pirkimo sutarčių sudarymo praktika⁴.

I – Ginčo aplinkybės

7. Kalifornijoje esančioje Lojoloje (Jungtinės Amerikos Valstijos) įsteigtos amerikiečių bendrovės *World Translation Center Inc.* (toliau – WTC) vadovas Dr. Toma 1968 m. sukūrė automatinio vertimo programinę įrangą *Systran (SYSTEM TRANSLATION)*.

8. 1975 m. gruodžio 22 d. Komisija ir WTC sudarė pirmą sutartį dėl programinės įrangos *Systran* įdiegimo ir plėtojimo anglų ir prancūzų kalbų porai ir dėl minėtos programinės įrangos pradinio plėtojimo prancūzų ir anglų kalbų porai.

3 — Į Teisingumo Teismą jau buvo netiesiogiai kreiptasi dėl Komisijos padaryto teisių į kelis prekės ženklus pažeidimo, visų pirma plėtojant Europos projektą dėl *Galileo* palydovinės navigacijos paslaugų, tačiau jis negalėjo nagrinėti tokių klausimų, kurie keliami pateikus ieškinį dėl teisių į prekės ženklą pažeidimo. Žr. 2007 m. kovo 20 d. Nutartį *Galileo International Technology ir kt. prieš Komisiją* (C-325/06 P), kuria apeliacinis skundas dėl 2006 m. gegužės 10 d. Pirmosios instancijos teismo Sprendimo *Galileo International Technology ir kt. prieš Komisiją* (T-279/03, Rink. p. II-1291) atmestas kaip iš dalies akivaizdžiai nepriimtinas ir iš dalies akivaizdžiai nepagrįstas. Tačiau Bendrasis Teismas, be skundžiamo sprendimo, jau turėjo progą nagrinėti tokius ieškinius dėl autorių teisių pažeidimo. Prekių ženklų teisės srityje, be minėto Sprendimo *Galileo International Technology ir kt. prieš Komisiją*, žr. 2003 m. balandžio 10 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Travelex Global and Financial Services ir Interpayment Services prieš Komisiją* (T-195/00, Rink. p. II-1677) ir patentų srityje – 2007 m. rugsėjo 5 d. Pirmosios instancijos teismo nutartį *Document Security Systems prieš ECB* (T-295/05, Rink. p. II-2835).

4 — Čia tik paprasčiausia primenu, kad pagal 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento (OL L 248, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 1 sk., 4 t., p. 74 ir klaidų ištaisymas OL L 99, p. 18) 89 straipsnį „visoms viešųjų pirkimų sutartims sudaryti skelbiami konkursai siekiant užtikrinti kuo didesnę konkurenciją“, o pagal to reglamento 104 straipsnį Sąjungos institucijos laikomos susitariančiosiomis institucijomis, kai jos sudaro sutartis savo pačių vardu. Taip pat primintina, kad pagal to paties finansinio reglamento 93 straipsnio 1 dalies f punktą kandidatams arba konkurso dalyviams gali būti neleidžiama dalyvauti Sąjungos viešojo pirkimo procedūroje, jeigu kitoje viešojo pirkimo procedūroje buvo pripažinta, kad jie rimtai pažeidė sutarties sąlygas nesilaikydami sutartinių įsipareigojimų. Nors, nepaisant to, kad šioje byloje sutartiniai santykiai nutrūko, neatrodo, kad byla priskiriama tokiam atvejui; vis dėlto joje netiesiogiai keliamas klausimas dėl taisyklių, susijusių su programinės įrangos autorių teisėmis, ir viešojo pirkimo sutarčių sudarymo taisyklių suderinimo. Iš tikrųjų, kalbant apie institucijų sudarytas viešojo informacinių technologijų paslaugų pirkimo sutartis gali kilti klausimas, kaip suderinti, kad, pirma, būtų paisoma programinės įrangos autorių teisių ir, antra, būtų laikomasi minėtam viešajam pirkimui taikomų Sutarties pagrindinių taisyklių, perkančiajai organizacijai nustatančių skaidrumo įpareigojimą, „pagal kurį kiekvienam galimam konkurso dalyviui būtina užtikrinti tinkamą viešumo laipsnį, leidžiantį konkuruoti dėl viešojo paslaugų pirkimo ir kontroliuoti konkurso procedūrų nešališkumą“, kaip pasakyta 2000 m. gruodžio 7 d. Sprendime *Telaustria ir Telefonadress* (C-324/98, Rink. p. I-10745, 62 punktas).

9. Nuo 1976 m. iki 1987 m. plėtojant Komisijos ir WTC sutartinius santykius buvo sukurta automatinio vertimo sistema, veikianti *Mainframe* aplinkoje, vadinama *EC-Systran Mainframe*, kurią sudarė branduolys, kalbinės sekos ir devynių Sąjungos kalbų porų žodynai.
10. 1985 m. Prancūzijos bendrovė *Gachot* įsigijo grupės WTC bendrovės, t. y. *Systran* technologijų ir *Systran* programinės įrangos *Mainframe* versijos savininkes. Paskui bendrovė *Gachot* pakeitė pavadinimą ir tapo bendrove *Systran SA*.
11. 1987 m. rugpjūčio 4 d. *Systran* ir Komisija sudarė „bendradarbiavimo sutartį“ dėl vertimo sistemos *Systran* esamomis ir būsimomis Europos Bendrijos oficialiosiomis kalbomis plėtojimo ir tobulinimo bendro organizavimo bei jos taikymo.
12. 1991 m. gruodžio 11 d. Komisija nutraukė su *Systran* sudarytą bendradarbiavimo sutartį.
13. 1997 m. gruodžio 22 d. *Systran* ir Komisija sudarė pirmąją iš keturių vėlesnių perkėlimo sutarčių, kuriomis siekta, kad programa *EC-Systran Mainframe* veiktų esant *Unix* ir *Windows* aplinkoms.
14. 2003 m. spalio 4 d. Komisija paskelbė konkursą dėl jos automatinio vertimo sistemos priežiūros ir kalbinio praturtinimo.
15. 2003 m. spalio 31 d. laiške Komisijai *Systran* pažymėjo, jog iš esmės paskelbus konkursą planuojami atlikti darbai gali pažeisti jos intelektinės nuosavybės teises, ir paprašė išdėstyti nuomonę šiuo klausimu. *Systran* patikslino, kad tokiomis aplinkybėmis ji negali dalyvauti konkurse.
16. 2003 m. lapkričio 17 d. laiške Komisija atsakė, jog nemano, kad numatomi darbai gali pažeisti *Systran* intelektinės nuosavybės teises.
17. Po šio konkurso tik dvi iš aštuonių šio pirkimo dalių atiteko bendrovei *Gosselies SA*⁵.

II – Procesas Bendrajame Teisme ir skundžiamas sprendimas

18. Šiomis aplinkybėmis 2007 m. sausio 25 d. *Systran* ir *Systran Luxembourg*⁶ Bendrojo Teismo (anksčiau – Pirmosios instancijos teismas) kanceliarijoje pateikė ieškinį prašydamos, pirma, kad Bendrasis Teismas nurodytų nedelsiant nutraukti Komisijos atliekamus autorių teisių pažeidimo ir atskleidimo veiksmus, antra, įpareigotų konfiskuoti visas Komisijos ir *Gosselies* turimas laikmenas, kuriose pažeidžiant jų teises atgaminami *EC-Systran Unix* ir *Systran Unix* versijų pagrindu jos sukurti informacinių technologijų produktai, ir įpareigoti jas perduoti *Systran* arba bent jau prižiūrint jas sunaikinti, trečia, priteisti iš Komisijos mažiausiai 1 170 328 EUR *Systran Luxembourg* ir negalutinę 48 804 000 EUR sumą *Systran*, ketvirta, įpareigoti Komisijos sąskaita paskelbti būsimą Bendrojo Teismo sprendimą ieškovių pasirinktuose specialiuose leidiniuose, specialiuose žurnaluose ir specialiuose interneto tinklalapiuose ir galiausiai, penkta, priteisti iš Komisijos bylinėjimosi išlaidas.
19. Pirmiausia Bendrasis Teismas atmetė atskirus Komisijos pateiktus prieštaravimus dėl ieškinio dėl žalos atlyginimo priimtino (skundžiamo sprendimo 52–125 punktai). Visų pirma jis nusprendė, kad atsižvelgiant į išnagrinėtą ieškovių prašymą ir šalių pateiktus įvairius įrodymus negalima nuspręsti, jog ginčas kilo dėl sutartinių santykių, todėl jis negali būti laikomas neturinčiu jurisdikcijos jį nagrinėti (skundžiamo sprendimo 57–104 punktai). Antra, Bendrasis Teismas atmetė kaip nepagrįstą prieštaravimą dėl ieškinio aiškumo (skundžiamo sprendimo 107–111 punktai). Galiausiai, trečia, Bendrasis Teismas atmetė prieštaravimą dėl priimtino, susijusį su jurisdikcijos nebuvimu

⁵ – Toliau – *Gosselies*.

⁶ – Nors *Systran* ir *Systran Luxembourg* yra kitos apeliacinio proceso šalys, patogumo sumetimais toliau šioje išvadoje jos bus vadinamos „ieškovėmis“ Bendrajame Teisme vykusiame procese.

nagrinėjant ieškinį dėl deliktinės atsakomybės konstatuoti autorių teisių pažeidimą, o prieš tai nusprendė, kad autorių teisių pažeidimu remiamasi tik siekiant, kad būtų pripažintas Komisijos veiksmų neteisėtumas išnagrinėjus ieškinį dėl deliktinės atsakomybės, kuris priskiriamas jo kompetencijai, ir kad joks nacionalinis teisių gynimo būdas nesuteikia galimybės gauti nurodytos žalos atlyginimą (skundžiamo sprendimo 113–117 punktai).

20. Paskui Bendrasis Teismas atmetė prieštaravimus dėl priimtino tų reikalavimų, kuriais prašyta, kad būtų nurodyta nedelsiant nutraukti Komisijos atliekamus autorių teisių pažeidimo ir atskleidimo veiksmus, konfiskuotos arba sunaikintos Komisijos ir *Gosselies* turimos laikmenos ir įpareigota Komisijos sąskaita paskelbti būsimą sprendimą specialiuose leidiniuose ir specialiuose žurnaluose bei specialiuose interneto tinklalapiuose (ginčijamo sprendimo 118–125 punktai).

21. Galiausiai dėl esmės Bendrasis Teismas iš eilės išnagrinėjo ieškovių nurodytas teises ir elgesio, kuriuo kaltinama Komisija, neteisėtumą (127–261 punktai), ieškovių patirtą žalą ir priežastinį ryšį tarp patirtos žalos ir nurodytų neteisėtų veiksmų (skundžiamo sprendimo 262–326 punktai), paskui kitas nei nuostolių atlyginimas ieškovių prašytas priemonės (skundžiamo sprendimo 327–332 punktai).

22. Bendrasis Teismas atmetė *Systran Luxembourg* pateiktą prašymą atlyginti žalą, nes nebuvo jokio priežastinio ryšio tarp veiksmų, kuriais kaltinama Komisija, ir tos bendrovės nurodytos žalos (skundžiamo sprendimo 264–267 punktai). Dėl tų pačių motyvų Bendrasis Teismas atmetė ir *Systran* pateiktą prašymą atlyginti žalą dėl *Systran Luxembourg* akcijų vertės sumažėjimo (skundžiamo sprendimo 283–284 punktai). Tačiau Bendrasis Teismas pripažino, kad Komisijos veiksmai *Systran* padarė materialinės žalos dėl prarastos jos nematerialiojo turto vertės, kurią įvertino 12 mln. EUR suma, ir neturtinės žalos, kurią įvertino 1 000 EUR (skundžiamo sprendimo 285–326 punktai).

III – Procesas Teisingumo Teisme ir šalių reikalavimai

23. 2011 m. kovo 4 d. Teisingumo Teismo kanceliarijoje gautu pareiškimu Komisija pateikė šį apeliacinį skundą.

24. Šalys pateikė pastabas žodžiu per 2012 m. balandžio 19 d. vykusį Teisingumo Teismo posėdį.

25. Komisija Teisingumo Teismo prašo:

- pripažinti apeliacinį skundą priimtiniu ir pagrįstu,
- panaikinti skundžiamą sprendimą, kiek jame iš dalies patenkintas Komisijai pateiktas ieškinys dėl žalos atlyginimo, todėl priimti galutinį sprendimą atmesti ieškinį dėl to, kad jis nepriimtinas ar nepagrįstas, ir
- priteisti iš *Systran* ir *Systran Luxembourg* visas jų ir Komisijos patirtas bylinėjimosi išlaidas,

26. *Systran* ir *Systran Luxembourg* Teisingumo Teismo prašo:

- atmesti Komisijos apeliacinį skundą,
- patvirtinti skundžiamą sprendimą ir
- priteisti iš Komisijos visas bylinėjimosi išlaidas.

IV – Apeliacinio skundo pagrindai

27. Komisija nurodo aštuonis apeliacinio skundo pagrindus. Pirmasis apeliacinio skundo susijęs su tuo, kad Bendrasis Teismas neturi jurisdikcijos, nes akivaizdžiai klaidingai ir prieštaringai nusprendė, kad ginčas nesusijęs su sutartiniais santykiais. Antrasis apeliacinio skundo pagrindas susijęs su teisės į gynybą pažeidimu ir įrodymų vertinimo taisyklių pažeidimu. Pateikdama trečiąjį apeliacinio skundo pagrindą Komisija tvirtina, kad Bendrasis Teismas netiksliai taikė *Systran* nurodytas autorių teisių taisykles, susijusias su teisių turėtoju. Pateikdama ketvirtąjį ir penktąjį apeliacinio skundo pagrindus Komisija teigia, kad Bendrasis Teismas padarė akivaizdžią vertinimo klaidą dėl jos veiksmų neteisėtumo ir dėl tariamo pažeidimo pakankamo akivaizdumo. Pateikdama šeštąjį apeliacinio skundo pagrindą Komisija tvirtina, kad Bendrasis Teismas, pirma, padarė 1991 m. gegužės 14 d. Tarybos direktyvos 91/250/EEB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos⁷ 5 straipsnyje nustatytos išimties aiškinimo klaidą ir, antra, nepakankamai motyvavo sprendimą, kiek tai susiję su šios direktyvos 6 straipsnyje nustatyta išimtimi. Septintasis apeliacinio skundo pagrindas susijęs su teisės klaida, padaryta vertinant „pakankamai tiesioginio“ priežastinio ryšio tarp nurodyto pažeidimo ir nurodytos žalos egzistavimą. Galiausiai aštuntasis apeliacinio skundo pagrindas susijęs su teisės klaida, padaryta nustatant 12 001 000 EUR žalos atlyginimą.

V – Dėl apeliacinio skundo pirmojo pagrindo

A – Komisijos argumentų santrauka

28. Pateikdama apeliacinio skundo pirmąjį pagrindą Komisija pirmiausia teigia, kad jos ir *Systran* bei *Systran Luxembourg* ginčas vyksta ne dėl deliktinės atsakomybės, o atsižvelgiant į jos nuo 1975 m. iki 2002 m. su šiomis bendrovėmis sudarytas sutartis ir kitus sutartinio pobūdžio dokumentus, kaip antai korespondenciją ir įsipareigojimų laiškus, dėl sutartinės atsakomybės. Taigi Bendrasis Teismas padarė akivaizdžią vertinimo klaidą dėl ginčo teisinio pobūdžio, todėl pažeidė savo kompetencijos taisykles⁸.

29. Pirmiausia Komisija tvirtina, kad Bendrasis Teismas padarė 2009 m. gegužės 20 d. Sprendimo *Guigard prieš Komisiją*⁹ aiškinimo klaidą. Nors ir pripažįsta, kad dėl autorių teisių pažeidimo gali būti teikiamas ieškinys dėl deliktinės atsakomybės, Komisija mano, kad šiame ginče taip nėra, nes šalys šiuo atveju sutarė, kokia tvarka perleidžiamos šioje byloje nagrinėjamos autorių teisės ar jomis leidžiama naudotis.

30. Paskui Komisija, įrodinėdama savo teiginio pagrįstumą, nagrinėja aptariamą sutartį, jų ir išimčių teisinį pobūdį bei pagal jas jai suteiktas teises. Remdamasi tuo ji daro išvadą, kad netinkamai atsižvelgęs į jos turimos teisės naudoti *EC-Systran Unix* programą konkrečią apimtį Bendrasis Teismas iškraipė minėtų sutarčių aiškų turinį ir dėl to padarė vertinimo klaidą dėl ginčo pobūdžio.

31. Galiausiai Komisija nurodo sutarčių aiškinimo taisyklių pažeidimą, nes Bendrasis Teismas perkėlimo sutarčių, visų pirma jų 13 straipsnio, negalėjo aiškinti kaip jai nesuteikiančių jokių teisių. Taip pat ji tvirtina, kad Bendrasis Teismas padarė klaidą nusprendęs, jog atsižvelgiant į tai, kad *Systran* nepasirašė perkėlimo sutarčių, prieš ją negalima jomis remtis taikant sutarčių santykinio veikimo principą.

7 — OL L 122, p. 42; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 114. Ši direktyva, iš dalies pakeista 1993 m. spalio 29 d. Tarybos direktyva 93/98/EEB (OL L 290, p. 9; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 141, toliau – Direktyva 91/250), buvo kodifikuota 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva 2009/24/EB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos (OL L 111, p. 16). Vis dėlto atsižvelgiant į faktinių aplinkybių pagrindinėje byloje datą pastaroji direktyva netaikytina *ratione temporis*.

8 — Tačiau reikia pažymėti, kad Komisija neginčija Bendrojo Teismo vertinimo dėl jos pateikto antrojo prieštaravimo dėl priimtumo, susijusio su Bendrojo Teismo kompetencijos nebuvimu konstatuoti autorių teisių pažeidimą nagrinėjant ieškinį dėl deliktinės atsakomybės.

9 — C-214/08 P.

32. Dėl atsakymo į šį Komisijos pateikto apeliacinio skundo pirmąjį pagrindą turiu kelis išankstinius apmąstymus.

B – *Ginčo sutartiniu pobūdžiu grindžiamo prieštaravimo dėl jurisdikcijos paskirtis*

1. Sąjungos ir valstybių narių teismų jurisdikcijos vertikalios padalijimo klausimas

33. Iš pradžių reikia priminti, kad pagal SESV 274 straipsnį valstybių narių teismų jurisdikcijai priklauso spręsti ginčus, kurių viena iš šalių yra Sąjunga, „išskyrus tuos atvejus, kai [Sutartys numato] <...> Teisingumo Teismo jurisdikciją“, t. y. remiantis Teisingumo Teismo praktika, išskyrus atvejus, kai tie ginčai priskiriami Sąjungos teismui suteiktai išimtinai jurisdikcijai¹⁰.

34. Taigi SESV 274 straipsnyje nustatytas Sąjungos teismų ir nacionalinių teismų jurisdikcijos nagrinėti ginčus, kurių viena iš šalių yra Sąjunga, vertikalus padalijimas, kuriam taikomas suteiktos kompetencijos principas, arba, konkrečiau kalbant, jis nustatytas atskirose ESV sutarties nuostatose, kuriomis Sąjungos teismams suteikiama išimtinė materialinė jurisdikcija.

35. Be to, remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, būtent Sąjungos teismai turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti ginčus dėl žalos, kurią padaro Sąjungos institucijos ar jų tarnautojai eidami savo pareigas, atlyginimo, numatytą SESV 268 straipsnyje ir SESV 340 straipsnio antroje ir trečioje pastraipose¹¹ bei Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnio 3 dalyje.

36. Galiausiai pagal SESV 272 straipsnį Sąjungos teismai turi jurisdikciją¹² priimti sprendimus pagal arbitražinę išlygą, esančią Sąjungos vardu sudarytoje viešosios ar privatinės teisės reglamentuojamoje sutartyje¹³.

37. Taigi iš kartu skaitomų SESV 272, SESV 274, SESV 268 straipsnių bei SESV 340 straipsnio pirmos ir antros pastraipų matyti, kad tada, kai fizinis ar juridinis asmuo kreipiasi dėl Sąjungos atsakomybės, teismo jurisdikciją lemia ginčo sutartinis arba deliktinis pobūdis, išskyrus galimą jurisdikciją suteikiančią nuostatą. Kitaip tariant, nacionaliniai teismai iš esmės turi jurisdikciją nagrinėti iš sutartinių santykių kylančius ginčus, išskyrus jei yra arbitražinė išlyga, pagal kurią jurisdikcija suteikiama Sąjungos teismui. O Sąjungos teismas turi išimtinę jurisdikciją nagrinėti ginčus dėl deliktinės atsakomybės.

38. Kaip matyti iš to, ką priminiau, dėl konkretaus ginčo sutartinio ar deliktinio pobūdžio kyla nacionalinių teismų ir Sąjungos teismų jurisdikcijos vertikalios padalijimo klausimas¹⁴, kuris dėl paties savo pobūdžio gerokai platesnis nei ieškinių dėl sutartinės atsakomybės ir ieškinių dėl deliktinės atsakomybės atskyrimo klausimas valstybių narių teisės sistemose.

10 — Žr. 1987 m. gegužės 21 d. Sprendimą *Rau Lebensmittelwerke ir kt.* (133/85-136/85, Rink. p. 2289, 10 punktas), 2001 m. spalio 9 d. Sprendimą *Flemmer ir kt.* (C-80/99-C-82/99, Rink. p. I-7211, 39 punktas) ir minėtą Sprendimą *Guigard prieš Komisiją* (39 punktas).

11 — Žr. 1987 m. sausio 14 d. Sprendimą *Zuckerfabrik Bedburg ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* (281/84, Rink. p. 49, 12 punktas), 1988 m. rugsėjo 27 d. Sprendimą *Asteris ir kt.* (106/87-120/87, Rink. p. 5515, 15 punktas), 1992 m. kovo 13 d. Sprendimą *Vreugdenhil prieš Komisiją* (C-282/90, Rink. p. I-1937, 14 punktas), 1992 m. balandžio 8 d. Sprendimą *Cato prieš Komisiją* (C-55/90, Rink. p. I-2533, 17 punktas), 2002 m. lapkričio 26 d. Sprendimą *First ir Franex* (C-275/00, Rink. p. I-10943, 43 punktas) ir 2010 m. liepos 29 d. Sprendimą *Hanssens-Ensch* (C-377/09, Rink. p. I-7751, 17 punktas).

12 — Dėl Teisingumo Teismo ir Bendrojo Teismo atitinkamos jurisdikcijos padalijimo žr. 2004 m. gegužės 27 d. Nutartį *IAMA Consulting prieš Komisiją* (C-517/03), 2004 m. spalio 8 d. Nutartį *Komisija prieš Trends ir kt.* (C-248/03), 2005 m. kovo 17 d. Sprendimą *Komisija prieš AMI Semiconductor Belgium ir kt.* (C-294/02, Rink. p. I-2175, 43–49 punktai) ir 2005 m. gegužės 12 d. Sprendimą *Komisija prieš Huhtamaki Dourdan* (C-315/03, 18–22 punktai).

13 — Dėl iš sutarčių kylančių Sąjungos ginčų žr., pavyzdžiui, T. Heukels „The contractual liability of the European Community revisited“, T. Heukels ir E. McDonnell (leid.) *The action for damages in Community law*, Kluwer, 1997, p. 89 ir D. Ritleng „Les contrats de l'administration communautaire“, *Droit administratif européen*, 2007, p. 147.

14 — Žr., be kita ko, 1985 m. liepos 11 d. Sprendimą *Maag prieš Komisiją* (43/84, Rink. p. 2581, 26 punktas).

2. Taikytinos teisės nustatymo klausimas: SESV 340 straipsnis

39. Vis dėlto ginčo, kurio viena iš šalių yra Sąjunga, sutartinio ar deliktinio pobūdžio nustatymas yra esminis ne tik dėl to, kad lemia Sąjungos arba valstybių narių teismų jurisdikciją. Jis esminis ir dėl ginčiui taikytinos teisės, kuri iš karto lemia tai, koks bus atsakymas dėl prieštaravimo, grindžiamo minėto ginčo sutartiniu pobūdžiu.

40. Iš SESV 340 straipsnio pirmos pastraipos matyti, kad tais atvejais, kai ginčas sutartinio pobūdžio, Sąjungos atsakomybę „reglamentuoja atitinkamai sutarčiai taikoma teisė“. Tačiau deliktinės atsakomybės atveju pagal SESV 340 straipsnio antrą pastraipą Sąjunga „[atlygina žalą] pagal bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus“.

41. Jei ginčas yra sutartinio pobūdžio, tai turi būti taikoma materialinė teisė pagal pačias sutarties nuostatas. Būtent sutarties nuostatos reglamentuos šios sutarties šalių atitinkamas teises bei pareigas ir nustatys šiai sutarčiai taikytiną teisę ir galiausiai jurisdikciją nagrinėti su šia sutartimi susijusius ginčus turintį teismą, remiantis ir sutarčiai taikytina teise, ir sutarties nuostatomis¹⁵.

42. Tačiau jei ginčas deliktinio pobūdžio, tada teisė, kuria remiamasi nagrinėjant prašymą atlyginti žalą, bus vien bendri valstybių narių įstatymams būdingi principai, kaip numatyta SESV 340 straipsnio antroje pastraipoje. Tai reiškia, kad Sąjungos teismas galės priimti sprendimą remdamasis vien minėtais principais, kitaip tariant, jis negalės taikyti jokios kitos teisės, todėl ir neturės jurisdikcijos taikyti galimų sutarčių nuostatų, t. y. tiek šių sutarčių nuostatų, tiek toms sutartims taikytinos teisės. Vis dėlto tokia situacija savaime visiškai nestebina, kai nagrinėjamas ieškinys dėl deliktinės atsakomybės, kuris, daroma prielaida, grindžiamas tuo, kad nėra jokios tinkamos, t. y. turinčios pakankamą ryšį su ginču, sutartinės nuostatos.

C – Ką daryti gavus prieštaravimą dėl jurisdikcijos, kuris grindžiamas ginčo sutartiniu pobūdžiu?

43. Deliktinio pobūdžio ginčas *a priori* yra ginčas, kurio šalių nesieja joks atitinkamas sutartinis santykis, t. y. turintis ryšį su ginčo dalyku.

44. Taigi, jei paaiškėja, kad toks kilęs ginčas negali būti išspręstas neišnagrinėjus šalis siejančių sutartinių santykių turinio ir apimties ir kad norint jį išspręsti reikia atsižvelgti į „sutarties nuostatas“, tada aišku, kad šis ginčas visų pirma ir iš esmės yra „sutartinio pobūdžio“. Todėl jį reikia nagrinėti kaip tokį bent jau iš pradžių patikslinant, kad nėra jokių kliūčių, jog po to, kai jį išnagrinės jurisdikciją sutartinės atsakomybės srityje turintis teismas, dėl jo bus galima kreiptis į jurisdikciją nagrinėti ieškinį dėl deliktinės atsakomybės turintį teismą. Iš tikrųjų nereikia pamiršti, kad priimant prieštaravimą dėl jurisdikcijos, grindžiamą ginčo sutartiniu pobūdžiu, neturi būti reikalaujama padaryti išvadą, kad nėra jokio akto, kurio pagrindu kiltų deliktinė atsakomybė; reikia paprasčiausia patvirtinti, kad egzistuoja tokie, kaip antai aprašyti, sutartiniai santykiai.

45. Tai reiškia, kad, esant ieškiniui dėl deliktinės atsakomybės, atsakovo formaliai pateiktas prieštaravimas dėl priimtumo, kuriame nurodyta, kad tarp šalių egzistuoja sutartiniai santykiai, susiję su ginčo dalyku, turi būti laikomas ne tam tikru prieštaravimu, o veikia klausimu, kurį reikia vertinti kaip nagrinėtiną iš anksto ir pirmiausia.

15 — Žr., be kita ko, 1986 m. gruodžio 18 d. Sprendimą *Komisija prieš Zoubek* (426/85, Rink. p. 4057, 4 punktas), 1995 m. balandžio 6 d. Sprendimą *Bauer prieš Komisiją* (C-299/93, Rink. p. I-839, 20–22 punktai), 1999 m. balandžio 27 d. Sprendimą *Komisija prieš SNUA* (C-69/97, Rink. p. I-2363, 18 ir 19 punktai).

46. Tačiau negalima pagrįstai pritarti priešingai logikai, pagal kurią šiuo atveju pirmenybę reikia teikti deliktinės atsakomybės nagrinėjimui remiantis bendrais valstybių narių įstatymams būdingais principais. Iš tikrųjų Sąjungos teismas neturi nagrinėti prašymo atlyginti žalą remdamasis deliktine atsakomybe neatsižvelgęs į nuostatas, kurios pirmiausia sieja šalis, t. y. prieš tai neįsitikinęs, kad jis pagrįstai turi jurisdikciją jį nagrinėti, ir atmetęs galimą prieštaravimą, grindžiamą ginčo sutartiniu pobūdžiu.

47. Darytina išvada, kad logiška, jog ieškinio dėl deliktinės atsakomybės šalių santykius reglamentuojančių „sutarties nuostatų“ buvimas ar nebuvimas, mano nuomone, turi būti nagrinėjamas iš anksto ir pirmiausia atsižvelgiant į Sąjungos teismui Sutartimi suteiktą jurisdikciją.

48. Tai reiškia, kad tokiomis aplinkybėmis ir šiuo konkrečiu tikslu svarbu nustatyti ir šio išankstinio nagrinėjimo objektą bei apimtį.

49. Paprastai tariant, tai reiškia, kad Sąjungos teismas, kai į jį kreipiamasi su ieškiniu dėl deliktinės atsakomybės, dėl kurio pateikiamas prieštaravimas, grindžiamas ginčo sutartiniu pobūdžiu, turi priimti sprendimą dėl savo jurisdikcijos ne tada, kai nagrinėja su ginčo esme susijusius klausimus, t. y. susijusius su jam pateiktų teiginių, be kita ko, ir prieštaravimą pateikusių šalies teiginių, pagrįstumu. Priešingai, nagrinėdamas jis turi sutelkti visą dėmesį tik į tikslą nustatyti, ar egzistuoja tai, ką apibūdina kaip pakankamai intensyvius ir svarbius sutartinius santykius, kad, kaip jau pabrėžiau, ginčą būtų galima pagrįstai išspręsti tik atsižvelgus į šalis siejančius santykius¹⁶. Šio nagrinėjimo, kurį reikia atlikti, tikslas iš karto nulems vykdytiną kontrolės apimtį.

50. Konkrečiau kalbant, kadangi Sąjungos teismas turi nustatyti jam pateikto vertinti minėto ginčo pobūdį, kad nuspręstų dėl savo kompetencijos, pirmiausia jis turi nagrinėti šalis siejančių sutartinių santykių visumą vien tam, kad atsižvelgęs į ginčo dalyką nustatytų, ar yra šalims privalomų „sutarties nuostatų“, kurios jam leistų pagrįstai iš anksto nuspręsti, jog ginčo negalima išnagrinėti išsamiai neatsižvelgus į minėtas „sutarties nuostatas“¹⁷.

51. Norėčiau dar sustoti ties šiuo konkrečiu klausimu. Sąjungos teismas, į kurį kreipiamasi dėl deliktinės atsakomybės iš sutartinių santykių kilusiame ginče ir kuris negali, jei nėra jurisdikciją suteikiančios nuostatos, nagrinėti sutartinių santykių turinio, nes negali taikyti sutartinius santykius reglamentuojančių nuostatų, negali ir priimti sprendimo dėl savo jurisdikcijos, remdamasis būtent atsakovo teiginių pagrįstumu ar nepagrįstumu. Vis dėlto lemiamos įtakos turi tai, kad, siekiant nustatyti jurisdikcijos buvimą ar nebuvimą, teismui reikia tik bendrai įvertinti, ar egzistuoja pakankamai svarbūs sutartiniai santykiai, susiję su ginčo dalyku, tam, kad jis galėtų padaryti išvadą, jog šio ginčo negalima pagrįstai išspręsti iš anksto neįvertinus nurodytų sutarties nuostatų atsižvelgiant į joms taikytiną teisę.

D – Klaidos, kurias Bendrasis Teismas padarė vertindamas prieštaravimą dėl jurisdikcijos

52. Man atrodo, jog aišku, kad šiuo atveju nagrinėdamas bylą Bendrasis Teismas nesilaikė pasiūlyto požiūrio, kaip tai matyti tiek iš pirminių pastabų dėl jurisdikcijos sutartinės ir deliktinės atsakomybės srityse, pateiktų skundžiamo sprendimo 57–64 punktuose, kuriose jis nurodo numatytus nagrinėti esminius dalykus, tiek iš tolesnių motyvų, kuriuose minėtas nagrinėjimas tęsiamas (skundžiamo sprendimo 65–104 punktai).

16 — Minėto Sprendimo *Guigard prieš Komisiją* 42 punktą.

17 — Žr. minėtą Sprendimą *Guigard prieš Komisiją*.

53. Primenu, kad nurodęs atitinkamas Sutarties nuostatas, reglamentuojančias Sąjungos sutartinę ir deliktinę atsakomybę (skundžiamo sprendimo 57–59 punktai), iš pradžių Bendrasis Teismas, darydamas nuorodą į minėtą Sprendimą *Guigard prieš Komisiją*, skundžiamo sprendimo 60 punkte teisingai pažymėjo, jog norėdamas nustatyti, ar turi jurisdikciją pagal ES 235 straipsnį, Bendrasis Teismas, atsižvelgdamas į įvairias reikšmingas bylos aplinkybes, turi išnagrinėti, ar ieškovių pateiktas prašymas atlyginti žalą objektyviai ir bendrai grindžiamas sutartinės ar deliktinės kilmės pareigomis. Paskui Bendrasis Teismas nurodė elementų, į kuriuos ketino atsižvelgti nagrinėdamas, nebaigtinį sąrašą, t. y. šalių reikalavimus, faktinę aplinkybę, dėl kurios atsirado prašoma atlyginti žala, ir sutartinių nuostatų, kuriomis remtasi, turinį¹⁸.

54. Vis dėlto taip nusprendęs Bendrasis Teismas iš pradžių formaliai išnagrinėjo ieškovių prašymą atlyginti žalą ir jų nurodytų žalos padariusių veiksmų, t. y. šiuo atveju neteisėto jų praktinės patirties atskleidimo ir *Systran Unix* programinės įrangos autorių teisių pažeidimo (skundžiamo sprendimo 65–83 punktai) pobūdį, paskui perėjo prie „Komisijos pateiktų įrodymų, patvirtinančių iš sutarties kylantį sutikimą trečiajam asmeniui atskleisti informaciją, kuri gali būti saugoma autorių teisių ir praktinės patirties“, nagrinėjimo (skundžiamo sprendimo 84–100 punktai).

55. Būtent tokią Bendrojo Teismo nagrinėjimo eigą skundžiamame sprendime, mano nuomone, Teisingumo Teismas turi patikrinti dviem aspektais.

56. Visų pirma reikia pripažinti, kad Bendrasis Teismas iš pradžių paprasčiausia nenagrinėjo tarp ginčo šalių susidariusios situacijos, kad nustatytų savo jurisdikciją nagrinėti ginčą. Tam tikra prasme prieštaravimo dėl jurisdikcijos nagrinėjimą sujungęs su nagrinėjimu iš esmės arba veikiau šiame etape pradėtą nagrinėjimą iš esmės sujungęs su prieštaravimo dėl jurisdikcijos nagrinėjimu¹⁹, Bendrasis Teismas pirmiausia siekė įsitikinti, ar ieškovių prašymas pagrįstas atsižvelgiant į bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus.

57. Ir tik paskui, pateikdamas konkretų atsakymą dėl prieštaravimo dėl jurisdikcijos, Bendrasis Teismas įrodė, kad nėra jokios konkrečios, aiškios ir tikslios sutarties nuostatos, leidžiančios Komisijai atlikti tokius veiksmus, ir skundžiamo sprendimo 103 punkte remdamasis tuo padarė išvadą, kad „nagrinėjama byla yra deliktinio pobūdžio“.

58. Žinoma, reikia pažymėti, kad Bendrasis Teismas susidūrė su dideliu sunkumu, kurį dar labiau apsunkino pačios Komisijos argumentai, kai kalbėdama apie prieštaravimą dėl jurisdikcijos ji rėmėsi konkrečiomis sutartinėmis nuostatomis, kartu keldama abejonę dėl ieškovių teisių ir reikalaujama savųjų.

59. Pirma, Bendrasis Teismas stengėsi įrodyti, kad ieškovių reikalavimai turi pagrindą. Beje, jis darė išvadą nurodęs, jog ieškovės „pateikė pakankamai teisinių ir faktinių įrodymų, kad Bendrasis Teismas galėtų vykdyti Sutartyje jam suteiktą jurisdikciją deliktinės atsakomybės srityje“ (skundžiamo sprendimo 101 punktas).

18 — Dėl Bendrojo Teismo pateikto požiūrio būtent skundžiamo sprendimo 61 ir 62 punktuose kyla keli klausimai. Taigi tame 61 punkte jis pabrėžia, kad jo jurisdikcija sutartinės atsakomybės srityje „yra bendros taisyklės išimtis“, todėl turi būti aiškinama „siaurai“ ir „todėl [jis] gali spręsti tik dėl reikalavimų, kylančių iš sutarties arba tiesiogiai susijusių su iš sutarties kylančiomis pareigomis“, o tai savaime yra teisinga. Tačiau jeigu ji turi būti suprantama taip, abejotina, ar ši pastaba tinkama, nes nustatyta, kad šiuo atveju nagrinėjamosiose sutartyse nebuvo jurisdikciją suteikiančios nuostatos, kuri jam suteiktų būtent tokią sutartinę jurisdikciją. Be to, minėtame 62 punkte Bendrasis Teismas patikslino, kad nors „turi nagrinėti įvairių [1975–2002 m.] sutarčių, kuriomis Komisija remiasi dėstydamą savo argumentus, turinį, tokie veiksmai yra susiję su nagrinėjimu dėl jurisdikcijos, todėl vien dėl jų ginčo pobūdžio negali pasikeisti ir įgyti sutartinį pagrindą“. Taigi Sąjungos teismui šiuo atveju kyla būtent toks klausimas, jei šis teiginys turi būti suprantamas taip, t. y. kaip matysime toliau, ar iš tikrųjų įmanoma ir netgi būtina Sąjungos teismui nagrinėti įvairių sutarčių turinį sprendimui dėl jurisdikcijos priimti. Be to, antra, reikia pažymėti, kad šis teiginys diskretiškai, bet aiškiai, nukreipia į minėto Sprendimo *Guigard prieš Komisiją* 43 punktą, bet pakeičia jo prasmę. Iš tikrųjų tame punkte Teisingumo Teismas tik pabrėžė, kad jam pateikto nagrinėti ginčo iš esmės sutartinis pobūdis, prieš tai tinkamai nustatytas, negali pasikeisti vien dėl to, kad suinteresuotasis asmuo rėmėsi ne iš nagrinėjamos sutarties kylančiomis, bet šalims taikomomis teisės nuostatomis.

19 — Šiuo atžvilgiu ypač svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad, kaip toliau matysime, Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo motyvuose dėl esmės dažnai daro labai esmines nuorodas į priimtinumo nagrinėjimą. Žr., be kita ko, skundžiamo sprendimo 153, 205, 215, 219 punktus.

60. Taigi, o su tuo susijusi pirmoji pastaba Bendrajam Teismui: logiška, kad pateikusi prieštaravimą dėl jurisdikcijos Komisija ir šiame etape siekė ne to, kad būtų visiškai paneigtas ieškovių reikalavimų pagrįstumas, o veikiau to, kad vertinant jos prieštaravimą būtų visiškai atsižvelgta į labai svarbius jų sutartinius santykius, kuriems esant pateikti tie reikalavimai, nors jos argumentuose pagrindinis dėmesys buvo skiriamas tam tikroms konkrečioms nuostatomis. Būtent taip reikia suprasti minėto Sprendimo *Guigard prieš Komisiją*, kuriuo ji remiasi, akcentavimą.

61. Antra, su tuo susijusi antroji pastaba Bendrajam Teismui: dėl Komisijos suformuluoto paties prieštaravimo, kaip jau pabrėžiau, Bendrasis Teismas nagrinėjo būtent ginčo turinį, t. y. apibrėžtą nuostatose, kuriomis rėmėsi Komisija, kad įsitikintų, jog minėtos sutarties nuostatos nepateisina skundžiamų Komisijos veiksmų, ir kad atmestų prieštaravimą dėl Sąjungos teismo jurisdikcijos. Tačiau kontrolė, kurią Bendrasis Teismas turėjo vykdyti nagrinėdamas Komisijos pateiktą prieštaravimą dėl jurisdikcijos dar negalėjo būti taikoma Komisijos reikalavimų iš sutarties kylančių teisių pagrįstumui.

62. Tai darydamas Bendrasis Teismas visiškai nenagrinėjo ginčo sutartinių santykių visumos, apie kurią ką tik kalbėjau ir kurią turėjo nagrinėti, kad išsiaiškintų, ar jis gali pagrįstai ir pakankamai užtikrintai nuspręsti, kad ginčas iš karto priskiriamas jo jurisdikcijai.

63. Atsižvelgdamas į tai, kas pasakyta, manau, kad Bendrasis Teismas padarė dvigubą teisės klaidą, kai nagrinėjo sutartinius santykius tarp Komisijos ir skirtingų grupės *Systran* bendrovių, tobulinusių atskiras programos *Systran* versijas ar prisidėjusių prie jų tobulinimo per tam tikrą laiką, todėl klaidingai nusprendė, kad turi jurisdikciją nagrinėti ieškinį dėl Komisijos veiksmais *Systran* tariamai padarytos žalos atlyginimo.

64. Dėl šios priežasties reikia priimti šį apeliacinio skundo pagrindą, ir tam šiame etape nereikia nagrinėti kitų Komisijos pirmajame apeliacinio skundo pagrinde nurodytų kaltinimų, todėl panaikinti skundžiamą sprendimą.

E – Teisingumo Teismas gali pats nuspręsti dėl prieštaravimo dėl jurisdikcijos

65. Lieka išnagrinėti siūlomo panaikinimo pasekmes ir, konkrečiau kalbant, išsiaiškinti, ar Teisingumo Teismas turi nagrinėti bylą ir priimti galutinį sprendimą dėl pirmojoje instancijoje Komisijos pateikto prieštaravimo dėl jurisdikcijos, ar, priešingai, grąžinti bylą Bendrajam Teismui, kad jis priimtų galutinį sprendimą dėl prieštaravimo dėl jurisdikcijos.

66. Pagal Europos Sąjungos Teisingumo Teismo statuto 61 straipsnio pirmą pastraipą, jei apeliacinis skundas pagrįstas, Teisingumo Teismas gali pats paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti, arba grąžinti bylą Bendrajam Teismui, kad jis priimtų sprendimą.

67. Manau, kad šioje byloje Teisingumo Teismas turi reikiamos informacijos, kad galėtų priimti galutinį sprendimą dėl prieštaravimo dėl kompetencijos, kuri Komisija pateikė nagrinėjant bylą Bendrajame Teisme²⁰.

68. Kaip matyti iš to, kas pasakyta, Komisijos ir *Systran* bei *Systran Luxembourg* ginčas iš esmės susijęs su jų atitinkamų teisių į programinę įrangą *EC-Systran Unix* apimtimi. Kadangi minėta programa yra ilgo šalių bendradarbiavimo rezultatas, teisiškai įtvirtintas vėlesnėse sutartyse dėl bendradarbiavimo, priežiūros ir perkėlimo, kurios, be kita ko, apima ir nuostatas dėl intelektinės nuosavybės teisių licencijos, ginčas kilo esant svarbiems sutartiniams santykiams.

20 — Žr., be kita ko, 2003 m. gegužės 15 d. Sprendimą *Pitsiorlas prieš Tarybą ir ECB* (C-193/01 P, Rink. p. I-4837, 32 punktas), 2008 m. liepos 17 d. Sprendimą *Athinaiki Techniki prieš Komisiją* (C-521/06 P, Rink. p. I-5829, 66 punktas), 2009 m. liepos 9 d. Sprendimą *3F prieš Komisiją* (C-319/07 P, Rink. p. I-5963, 99 punktas) ir 2010 m. lapkričio 18 d. Sprendimą *NDSHT prieš Komisiją* (C-322/09 P, 65 ir 66 punktai).

69. Be to, pabrėžtina, kad sudarytose sutartyse ne tik nėra kompromisinės išlygos Sąjungos teismo naudai, bet iš atskirų sutarčių nuostatų matyti, kad visi tarp šalių kilę ginčai priskiriami valstybių narių teismų kompetencijai (perkėlimo sutartys) arba arbitražui (bendradarbiavimo sutartys) ir jose nustatyta toms sutartims taikytina teisė²¹.

70. Šių sutartinių santykių, kurių turinys gerokai paaiškėjo pirmesniuose samprotavimuose, egzistavimas leidžia pakankamai užtikrintai daryti išvadą, ir tam nereikia išsamiau ir tiksliau nagrinėti tų sutartinių santykių, kad, atsižvelgiant į prašymo atlyginti žalą dalyką ir į šalių sutartines teises ir pareigas, negalima pagrįstai priimti sprendimo dėl ginčo išsamiai neišnagrinėjus atskirų sutarčių²², remiantis joms taikytina teise²³.

71. Todėl siūlau Teisingumo Teismui priimant galutinį sprendimą dėl Komisijos pateikto prieštaravimo dėl jurisdikcijos nuspręsti, kad Bendrasis Teismas neturi jurisdikcijos, remdamasis SESV 268 straipsniu ir SESV 340 straipsnio antra ir trečia pastraipomis, nagrinėti ginčo, dėl kurio į jį kreiptasi, ir šalims pasiūlyti kreiptis į bendru sutarimu paskirtus kompetentingus nacionalinius teismus, kad šie remdamiesi sutartims taikytina teise priimtų sprendimą dėl šalių atitinkamų teisių ir pareigų apimties bei nuspręstų dėl galimų sutartinių įsipareigojimų neįvykdymo buvimo ir galimos Sąjungos sutartinės atsakomybės.

72. Bendrai šiuo požiūriu galima pabrėžti, kad vertinant ginčo šalių atitinkamas teises ir pareigas visų pirma reikia tiksliai ir išsamiai išnagrinėti atskirų nagrinėjamų sutarčių ir pagrindinių sutartų nuostatų pobūdį, dalyką ir tikslą atsižvelgiant ir į minėtoms sutartims taikytiną teisę, ir į profesinius papročius²⁴, į svarbių aplinkybių visumą ir ypač į sąžiningo sutarčių vykdymo principą bei šalims tenkančias lojalumo, proporcingumo ir bendradarbiavimo pareigas²⁵.

73. Be to, svarbu pažymėti, kad, išskyrus rezultatą, kuris paaiškės kompetentingiems nacionaliniams teismams išnagrinėjus ginčą, tai neturi įtakos Sąjungos teismo kompetencijai prireikus nurodyti atlyginti žalą, kuri galiausiai gali atsirasti ne dėl sutarties pažeidimo, o dėl delikto, remiantis bendrais valstybių narių įstatymams būdingais principais.

21 — Taip pat šiuo klausimu pažymėtina, kad maždaug per trejus metus nuo ginčijamo konkurso paskelbimo iki ieškinio dėl žalos atlyginimo pateikimo Bendrajame Teisme *Systran* pasistengė surasti ginčo sprendimo būdą, t. y. būtent „sprendimą pagal sutartį“, kaip tai matyti iš raštu pateiktų paaiškinimų atsakant į Komisijos pateikto apeliacinio skundo septintojo pagrindo antrą dalį, susijusią su nutrūkusių priešastinių ryšių, kuris bus nagrinėjamas toliau.

22 — Šis nagrinėjimas leis netgi išskirti sutartinių įsipareigojimų neįvykdymą ir deliktus ir, beje, gali paaiškėti, kad tai yra pakankamai sudėtinga. Šiuo klausimu žr. E. Varet „Le contentieux des licences de logiciel dans tous ses états“, *JCP-E*, Nr. 10, 2012, p. 1173.

23 — Šiuo atveju sutarties šalių bendru sutarimu paskirta teisė, nesvarbu, ar sutarčių teise, ar Direktyvos 91/250 ir 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir tarybos Direktyvos 2004/48/EB dėl intelektinės nuosavybės teisių gynimo (OL L 157, p. 45; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 2 t., p. 32) perkėlimo ir 1886 m. rugsėjo 9 d. Berne pasirašytos Konvencijos dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos (1971 m. liepos 24 d. Paryžiaus aktas), pataisytos 1979 m. rugsėjo 28 d. (toliau – Berno konvencija), įgyvendinimo materialine teise.

24 — Dėl svarbių aplinkybių, į kurias turi būti atsižvelgiama aiškinant sutartis, visų pirma žr., pavyzdžiui, 1998 m. Europos sutarčių teisės principų, kuriuos parengė *Commission on European Contract Law*, vadinamoji Lando komisija, 5:102 straipsnis; O. Lando ir H. Beale (red.) „Les principes du droit européen des contrats Parties I et II“, Kluwer Law International, 2000. Taip pat žr. bendros principų sistemos projekto 8:102 straipsnį – C. von Bar, E. Clive ir H. Schulte-Nölke (red.) „Study Group on a European Civil Code and the Research Group on EC Private Law (Acquis Group), Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law – Draft Common Frame of Reference (DCFR)“, Sellier, European law publishers, 2009. Šia tema žr. 2001 m. liepos 11 d. Komisijos komunikatą Tarybai ir Europos Parlamentui dėl Europos sutarčių teisės, COM (2001) 398 galutinis; 2004 m. spalio 11 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Europos sutarčių teisės ir *acquis* peržiūros: tolesni veiksmai, COM (2004) 651 galutinis; 2003 m. vasario 12 d. Komisijos komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl nuoseklesnės Europos sutarčių teisės – veiksmų planas, COM (2003) 68 galutinis (OL C 63, p. 1).

25 — Šiuo klausimu žr., be kita ko, E. Montero „La communication des codes sources de logiciels. État de la question à la lumière de la jurisprudence belge et française et de la pratique contractuelle“, *Revue de droit intellectuel, l'Ingénieur-conseil*, Nr. 3–5, 1995, p. 60.

VI – Dėl kitų apeliacinio skundo pagrindų

74. Kaip jau minėjau, toliau pateikiama analizė tik papildoma, t. y. tuo atveju, jei Teisingumo Teismas nepritartų tai išvadai, kurią padariau išnagrinėjęs Komisijos pateikto apeliacinio skundo pirmąjį pagrindą. Pirmiausia nagrinėsiu Komisijos pateikto apeliacinio skundo antrąjį pagrindą, susijusį su įrodymų vertinimo taisyklių ir teisės į gynybą pažeidimu (A skyrius), paskui – apeliacinio skundo trečiąjį pagrindą, kuriame Komisija ginčija ieškovių reikalavimų autorių teisių egzistavimą (B skyrius). Toliau – atskirus pagrindus ir kaltinimus (C skyrius), kuriais ginčijamas Bendrojo Teismo vertinimas, susijęs su sąlygomis, kuriomis kyla Sąjungos deliktinė atsakomybė, t. y. veiksmų, dėl kurių kaltinama, neteisėtumu (1 skirsnis), nurodytos žalos egzistavimu (2 skirsnis), priešastinio ryšio tarp minėtų veiksmų ir žalos egzistavimu (3 skirsnis) ir galiausiai šios žalos įvertinimu (4 skirsnis).

A – Dėl įrodymų vertinimo taisyklių ir Komisijos teisės į gynybą pažeidimo (apeliacinio skundo antrasis pagrindas)

75. Pateikdama antrąjį apeliacinio skundo pagrindą Komisija teigia, jog Bendrasis Teismas, pripažinęs, kad *Golvers* ataskaita ir *Gosselies* parodymai pateikti pavėluotai ir todėl pagal Bendrojo Teismo procedūros reglamento 48 straipsnio 1 dalį nepriimtini, pažeidė įrodymų vertinimo taisykles ir jos teisę į gynybą (skundžiamo sprendimo 252 ir 253 punktai).

76. Remiantis Bendrojo Teismo procedūros reglamento 44 straipsnio 1 dalies e punktu ir 46 straipsnio 1 dalies d punktu, ieškovas ir atsakovas atitinkamai ieškinyje ir atsiliepime į ieškinį pateikia įrodymus.

77. Taigi šiose nuostatose, kurios atitinka Teisingumo Teismo procedūros reglamento 120 straipsnio e punktą ir 124 straipsnio 1 dalies d punktą, nustatyta, kokiame procedūros etape paprastai turi būti pateikiami pirminiai įrodymai²⁶. Šiose nuostatose, kuriomis siekiama gero teisingumo vykdymo ir visiškai atsižvelgiama į rungimosi principą bei šalių lygiateisiškumo principą, įtvirtinti reikalavimai, kylantys iš teisės į teisingą bylos nagrinėjimą ir, konkrečiau kalbant, iš teisės į gynybą apsaugos principų²⁷.

78. Vis dėlto remiantis Bendrojo Teismo procedūros reglamento 48 straipsnio 1 dalimi, kuri atitinka Teisingumo Teismo procedūros reglamento 128 straipsnio 1 dalį, dublike ar triplike bylos šalys gali papildomai pateikti įrodymų savo argumentams pagrįsti, bet turi nurodyti priežastis, dėl kurių uždelsė juos pateikti.

79. Teisingumo Teismas nusprendė, kad atsižvelgiant į tai, jog Bendrojo Teismo procedūros reglamento 48 straipsnio 1 dalis yra įrodymų pateikimo taisyklės išimtis, šalims yra nustatyta pareiga nurodyti priežastis, dėl kurių uždelsė pateikti savo įrodymus²⁸, o ši pareiga reiškia, kad teismui turi būti suteikta teisė kontroliuoti vėlavimo pateikti šiuos įrodymus motyvavimo pagrįstumą ir kiekvienu atveju įrodymų turinį ir tada, kai prašymas nepakankamai pagrįstas, – teisė juos atmesti²⁹.

26 — Teisingumo Teismas nusprendė, kad šios nuostatos turi būti skaitomos atsižvelgiant į Bendrojo Teismo procedūros reglamento 66 straipsnio 2 dalį, todėl jos netaikomos anksčiau pateiktus įrodymus paneigiantiems ir papildantiems įrodymams. Žr. 1998 m. gruodžio 17 d. Sprendimą *Baustahlgewebe prieš Komisiją* (C-185/95 P, Rink. p. I-8417, 71 ir 72 punktai).

27 — 2005 m. balandžio 14 d. Sprendimas *Gaki-Kakouri prieš Teisingumo Teismą* (C-243/04 P, 32 punktas). Taip pat žr. 2009 m. spalio 5 d. Sprendimą *de Brito Sequeira Carvalho prieš Komisiją* (T-40/07 P ir T-62/07 P, 113 punktas).

28 — Pavyzdžiui, kai įrodymai dėl netinkamo motyvavimo buvo atmesti kaip pateikti pavėluotai, žr. 1994 m. vasario 3 d. Sprendimą *Grifoni prieš EAEB* (C-308/87, Rink. p. I-341, 7 punktas), 1998 m. gruodžio 10 d. Sprendimą *Schröder ir kt. prieš Komisiją* (C-221/97 P, Rink. p. I-8255, 27 punktas) ir minėtą Sprendimą *Baustahlgewebe prieš Komisiją* (71–75 punktai) bei 1991 m. rugsėjo 25 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Nijman prieš Komisiją* (T-36/89, Rink. p. II-699, 28 ir 29 punktai).

29 — Minėto Sprendimo *Gaki-Kakouri prieš Teisingumo Teismą* 33 punktas.

80. Šiuo atveju pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip konstatavo Bendrasis Teismas, *Golvers* ataskaita ir *Gosselies* parodymai iš tikrųjų buvo pateikti labai vėlyvoje proceso stadijoje³⁰, t. y. praėjus daug laiko po to, kai buvo baigta rašytinė proceso dalis.

81. Iš tikrųjų iš skundžiamo sprendimo 251 punkto matyti, kad Komisija pateikė *Golvers* ataskaitą ir *Gosselies* parodymus atsakyme į trečios grupės klausimus, Bendrojo Teismo šalims pateiktus dėl aplinkybių, į kurias reikia atsižvelgti vertinant žalą. Taigi 2007 m. sausio 25 d. buvo pareikštas ieškinys, pirmos grupės klausimus Bendrasis Teismas pateikė 2008 m. gruodžio 1 d., paskui antros grupės klausimus – pradėdamas žodinę proceso dalį. 2009 m. spalio 27 d. įvyko posėdis, o 2010 m. kovo 26 d. Bendrasis Teismas nurodė atnaujinti žodinę proceso dalį, kad šalims būtų pasiūlyta atsakyti į nagrinėjamus trečios grupės klausimus.

82. Be to, Bendrasis Teismas aiškiai konstatavo, kad šis vėlavimas buvo visiškai nepateisintas. Vis dėlto jis šiuos dokumentus atidžiai išnagrinėjo kaip papildomus³¹ nagrinėdamas aplinkybes, dėl kurių jie pateikti, t. y. kaip atsakymo į klausimą dėl žalos nustatymo elementus.

83. Šiomis aplinkybėmis negalima priekaištauti Bendrajam Teismui, kad jis neatsižvelgė į minėtą sprendimą *Baustahlgewebe prieš Komisiją*.

84. Taigi Komisijos pateikto apeliacinio skundo antrasis pagrindas, susijęs su įrodymų vertinimo taisyklių ir teisės į gynybą pažeidimu, neturi pagrindo, todėl jį reikia atmesti.

B – Dėl „Systran“ autorių teisių turėtojo (apeliacinio skundo trečiasis pagrindas)

85. Pateikdama apeliacinio skundo trečiąjį pagrindą Komisija teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai taikė bendruosius autorių teisių principus, įtvirtintus Direktyvoje 91/250, nes vertindamas savo kompetenciją nagrinėti ginčą dėl deliktinės atsakomybės (skundžiamo sprendimo 70–76 punktai), be kita ko, nusprendė, kad ieškovės buvo reikalaujama autorių teisių turėtojos.

86. Pirmiausia Komisija pabrėžia, jog Direktyvos 91/250 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kompiuterio programos autorius – tai fizinis asmuo arba fizinių asmenų, kurie sukūrė programą, grupė. Ji primena, kad ši taisyklė turi išimčių, kiek tai susiję su kolektyviniais kūrinių arba kompiuterių programomis, kurias sukuria darbuotojas, atlikdamas savo tarnybines pareigas, tačiau mano, kad ieškovės jomis nesirėmė ir Bendrasis Teismas jų neminėjo.

87. Paskui ji kritiškai vertina tai, kaip Bendrasis Teismas taikė Direktyvos 2004/48³² 5 straipsnyje numatytą autorystės prezumpciją, pagal kurią asmuo, pradėjęs procesą dėl autorių teisių pažeidimo, neturi įrodinėti savo teisių, jei įrodo, kad jo vardas nurodytas kūrinyje. Šiuo atžvilgiu ji pabrėžia, kad ginčijama programinė įranga vadinosi *EC-Systran Unix*, o tai įrodo, kad ji yra *Systran* bendraautorė, kad teisės į tą programinę įrangą yra bendros ir kad ginčas dėl tų teisių apimties turi būti sprendžiamas remiantis sutartimi. Komisija priduria, kad ši prezumpcija yra tik *juris tantum* ir kad ji įrodė turinti teisę naudoti *EC-Systran Unix* programinę įrangą.

88. Šiuo atveju skundžiamo sprendimo 71 punkte Bendrasis Teismas nusprendė, kad Komisijai nepavyko įrodyti, jog ieškovėms nepriklausė reikalaujamos *Systran* programos *Systran Unix* versijos autorių teisės, ir pakartojė ieškovių argumentus, jog iš Berno konvencijoje ir direktyvose 91/250 ir 2004/48 įtvirtintų bendrųjų principų išplaukia, kad, jei neįrodyta kitaip, autoriumi ar autoriais laikomi tie, kieno vardu kompiuterių programa yra platinama (skundžiamo sprendimo 69 punktas).

30 — Skundžiamo sprendimo 252 punktas.

31 — Skundžiamo sprendimo 254–260 punktai.

32 — OL L 157, p. 45; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 2 t., p. 32, toliau – Direktyva 2004/48/EB.

89. Reikia konstatuoti, kad Bendrasis Teismas taip pritaikė teisinę prezumpciją, įtvirtintą Berno konvencijos 15 straipsnyje ir pakartotą Direktyvos 2004/48 5 straipsnyje, pagal kurią taikant minėtoje direktyvoje numatytas priemonės, procedūras ir gynybos būdus, kad literatūros ar meno kūrinio autorius būtų laikomas autoriumi, jeigu neįrodyta kitaip, ir dėl to turėtų teisę pradėti procesą dėl pažeidimo, pakanka, kad jo vardas būtų įprastu būdu nurodytas kūrinyje.

90. Taigi Komisija, remdamasi klaidingu skundžiamo sprendimo aiškinimu, tvirtina, kad Bendrasis Teismas padarė klaidą, nes taikė prezumpciją dėl *EC-Systran Unix* programinės įrangos autorių teisių turėjimo, todėl šį argumentą reikia atmesti kaip akivaizdžiai nepagrįstą.

91. Be to, skundžiamo sprendimo 209 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, kad, remiantis ieškovių pateiktais duomenimis, šiuo atveju teisine nuomone, juridinio asmens autoriaus statusas įtvirtintas Prancūzijos ir Belgijos teismų praktikoje, ir nurodė, kad Komisijai nepavyko paneigti šios nuomonės.

92. Tiesa, ši išvada padaryta nagrinėjant ginčą iš esmės, o ne nagrinėjant ieškinio priimtinumą ir būtent *Systran* autorystės teisių prezumpciją. Vis dėlto į šią išvadą Bendrasis Teismas atsižvelgė nagrinėdamas ieškovių teises į *Systran* programinės įrangos *Systran Unix* versiją, ir jos Komisija neginčijo savo apeliaciniame skunde. Todėl negalima kaltinti Bendrojo Teismo, kad formaliai nenurodė Direktyvos 91/250 nuostatų.

93. Todėl Komisijos pateiktą apeliacinio skundo trečiąjį pagrindą reikia atmesti kaip nepagrįstą.

C – Dėl Bendrojo Teismo vertinimo, susijusio su Sąjungos deliktine atsakomybe (apeliacinio skundo ketvirtasis–aštuntasis pagrindai)

94. Pateikdama kitus apeliacinio skundo pagrindus Komisija ginčija Bendrojo Teismo vertinimą, susijusį su trimis sąlygomis Sąjungos deliktinei atsakomybei kilti, t. y. jos veiksmų neteisėtumu (ketvirtasis, penktasis ir šeštasis pagrindai), bet kokios žalos egzistavimu ir priežastinio ryšio tarp nurodyto neteisėtumo ir nurodytos žalos egzistavimu (septintasis pagrindas). Galiausiai ji nesutinka su nurodytos žalos įvertinimu (aštuntasis pagrindas). Taigi šie apeliacinio skundo pagrindai bus nagrinėjami tokia eilės tvarka ir reikia pažymėti, kad pateikdama būtent aštuntąjį apeliacinio skundo pagrindą Komisija formaliai nurodė, jog nepadaryta jokia žala.

1. Dėl veiksmų neteisėtumo (apeliacinio skundo ketvirtasis, penktasis ir šeštasis pagrindai)

a) Skundžiamo sprendimo motyvų santrauka

95. Dėl esmės, išnagrinėjęs tariamai neteisėtus Komisijos veiksmus (skundžiamo sprendimo 200–261 punktai), Bendrasis Teismas padarė išvadą, kad „be išankstinio *Systran* grupės sutikimo suteikusi teisę atlikti darbus, dėl kurių reikėjo pakeisti *EC-Systran Unix* versijoje esančius su *Systran* programos *Systran Unix* versija susijusius elementus, Komisija pažeidė šioje srityje taikytinus bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus“, o šis pažeidimas yra „pakankamai akivaizdus *Systran* grupės turimų autorių teisių ir praktinės patirties į *Systran* programos *Systran Unix* versiją pažeidimas“ (skundžiamo sprendimo 261 punktas).

96. Šią išvadą Bendrasis Teismas padarė išnagrinėjęs trimis etapais. Iš pradžių jis nagrinėjo, ar atsižvelgiant į bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus ieškovės galėjo remtis teise prieštarauti, kad be jų sutikimo Komisija patikėtų tretiesiems asmenims atlikti darbus, susijusius su tam tikrais *EC-Systran Unix* versijos aspektais (skundžiamo sprendimo 204–215 punktai). Paskui jis patikrino Komisijos teiginį, kad pagal nuo 1975 m. sudarytas atskiras sutartis ji turėjo teisę tretiesiems

asmenims patikėti atlikti ginčijamame pirkime nurodytus darbus (skundžiamo sprendimo 216–227 punktai). Galiausiai Bendrasis Teismas išnagrinėjo skelbime apie konkursą nurodytų darbų turinį, kad nustatytų, ar dėl jų galėjo būti pakeisti arba atskleisti elementai ar informacija, saugomi ieškovių autorių teisių ar praktinės patirties (skundžiamo sprendimo 228–260 punktai).

b) Komisijos argumentų santrauka

97. Visų pirma, pateikdama apeliacinio skundo ketvirtąjį pagrindą, Komisija tvirtina, kad jos veiksmai negalėjo būti vertinami kaip neteisėti. Šį pagrindą sudaro dvi dalys, kurių viena skirta autorių teisėms, o kita – praktinei patirčiai.

98. Pirma, jos pačios ar trečiųjų asmenų atliktas programos *EC-Systran Unix* sudedamųjų dalių pakeitimas negalėjo būti pripažintas autorių teisių pažeidimu (apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo pirma dalis). Konkrečiau kalbant ir visų pirma, Bendrasis Teismas iškreipė faktines aplinkybes ir įrodymus (pirmasis kaltinimas), nes dėl programų *Systran Unix* ir *EC-Systran Unix* esminio panašumo padarė išvadą, kad ieškovės galėjo remtis savo teise į *Systran Unix* programinę įrangą, kad galėtų prieštarauti dėl *EC-Systran Unix* versijos atskleidimo tretiesiems asmenims be jų sutikimo (skundžiamo sprendimo 143, 147 ir 212 punktai)³³. Antra, Bendrasis Teismas, nusprendęs, kad pažeistos autorių teisės, padarė ir akivaizdžią vertinimo klaidą bei iškreipė faktines aplinkybes (antrasis kaltinimas), nes Komisija pakeitė programos *EC-Systran Unix*, į kurią ji turi neginčytą teisę pagal perkėlimo sutartis, branduolį, o ne *Systran Unix* versijos branduolį.

99. Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nes nusprendė, kad dėl dviejų ginčijamo pirkimo dalių su *Gosselies* sudariusi sutartį, paskui perdavusi informaciją, susijusią su *Systran Unix*, Komisija neteisėtai atskleidė *Systran* praktinę patirtį (apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo antra dalis).

100. Antra, pateikdama apeliacinio skundo penktąjį pagrindą Komisija teigia, kad bet kuriuo atveju tie veiksmai nėra „pakankamai akivaizdus“ *Systran* autorių teisių ir praktinės patirties pažeidimas, kaip tai suprantama pagal 2000 m. liepos 4 d. Sprendimą *Bergaderm ir Goupi prieš Komisiją*³⁴, nes jie nėra nepateisinamo pobūdžio ir pažeista nuostata neatitinka nustatytų reikalavimų³⁵. Komisija priduria, kad šiame vertinime reikia atsižvelgti į aplinkybes, kuriomis padaryti tariami pažeidimai, t. y. į už visų institucijos oficialių dokumentų vertimą atsakingo Komisijos generalinio direktorato veikimą, o tai yra viršesnis viešasis interesas³⁶.

101. Galiausiai, trečia, pateikdama apeliacinio skundo šeštąjį pagrindą Komisija nurodo du kaltinimus, susijusius su Direktyvoje 91/250 numatytomis autorių išimtinių teisių išimtimis. Bendrasis Teismas padarė Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalyje numatytos išimties aiškinimo klaidą, nes skundžiamo sprendimo 226 punkte nusprendė, kad Komisijai nepavyko įrodyti, kodėl ji galėjo remtis teisėta veiksmais, kuriems taikomi apribojimai, išimtimi, norėdama trečiajam asmeniui patikėti atlikti ginčijamame konkurse nurodytus darbus. Pirma, minėta direktyva nedraudžiama, kad šios direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje nurodytus darbus gali atlikti trečiasis asmuo. Antra, išimtis apima programos pritaikymą atnaujintai naudojimo sistemai, o tai buvo 2003 m. spalio 4 d. viešojo pirkimo objektas. Be to, atsakydama į Bendrojo Teismo pateiktą antrą klausimų grupę Komisija nurodė ir dekompiliavimo išimtį, numatytą Direktyvos 91/250 6 straipsnyje, dėl kurios Bendrasis Teismas nieko nenusprendė ir taip pažeidė Teisingumo Teismo Statuto 36 straipsnį.

33 — Pats šis kaltinimas apima kelis argumentus, kurie išsamiau bus nagrinėjami vėliau.

34 — C-352/98 P, Rink. p. I-5291.

35 — 1996 m. kovo 5 d. Sprendimas *Brasserie du pêcheur ir Factortame* (C-46/93 ir C-48/93, Rink. p. I-1029, 56 punktas).

36 — 2007 m. liepos 1 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimas *Schneider Electric prieš Komisiją* (T-351/03, Rink. p. II-2237, 122 ir paskesni punktai).

c) Vertinimas

102. Kadangi Komisija, nesilaikydama Bendrojo Teismo analizės trijų etapų sistemos, ginčija bet koki autorių teisių pažeidimą (i dalis), o kartu nurodo Direktyvos 91/250 aiškinimo klaidą (ii dalis) ir tai, kad buvo atskleista *Systran* praktinė patirtis (iii dalis), taip pat teigia, kad net jei šie pažeidimai būtų įrodyti, bet kuriuo atveju nėra „pakankamai akivaizdūs“ (iv dalis), aš šias keturias dalis nagrinėsiu iš eilės ir pažymiu, kad reikės atsižvelgti į Bendrojo Teismo motyvus, susijusius su prieštaravimais dėl priimtinumų, nes, pirma, pats Bendrasis Teismas sprendimo motyvuose dėl esmės daro nuorodas į tą vertinimą³⁷ ir, antra, pateikdama apeliacinio skundo ketvirtąjį pagrindą Komisija formaliai nurodo kaltinimą, susijusį su minėtais Bendrojo Teismo vertinimais.

i) Dėl autorių teisių pažeidimo (apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo pirma dalis)

– Dėl apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo pirmos dalies antrojo kaltinimo

103. Visų pirma Komisijos nurodytą apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo pirmos dalies antrąjį kaltinimą reikia atmesti kaip akivaizdžiai neturintį jokie pagrindo.

104. Iš tikrųjų Bendrasis Teismas, darydamas nuorodą į ginčijamo sprendimo 68–73 punktuose pateiktą savo jurisdikcijos analizę, nusprendė, kad „*Systran* grupė turi teisę remtis autorių teisėmis į *Systran* programos *Systran Unix* versiją, kurią ji sukūrė ir pardavinėjo savo vardu, neprivalėdama pateikti papildomų įrodymų“ (skundžiamo sprendimo 205 punktas). Šiuo klausimu dar patikslino, kad „diskusija <...> susijusi ne su *EC-Systran Unix* versija, bet su teisėmis, kuriomis ieškovės gali remtis, kai su *EC-Systran Unix* versija susiję darbai yra vykdomi remiantis teisėmis į pirminę ir ankstesnę *Systran Unix* versiją“ (skundžiamo sprendimo 211 punktas).

105. Taip nusprendęs Bendrasis Teismas labai aiškiai nurodė, kad būtent *EC-Systran* versijos pakeitimas pažeidė ieškovių turimas teises į *Systran Unix* versiją (skundžiamo sprendimo 211 punktas).

106. Be to, tokia Bendrojo Teismo padaryta išvada dėl esmės visiškai atitinka skundžiamo sprendimo 137–147 punktuose nagrinėjant priimtinumą pateiktą analizę, kuria remdamasis jis nusprendė, kad ieškovės pakankamai įtikinamai įrodė, jog egzistuoja *Systran Unix* versijos ir *EC-Systran Unix* versijos esminis panašumas, todėl jos galėjo remtis turimomis teisėmis į *Systran Unix* versiją, kad prieštarautų išvestinės *EC-Systran Unix* versijos atskleidimui tretiesiems asmenims be jų sutikimo.

107. Todėl Komisija negali kaltinti Bendrojo Teismo, kad jis padarė akivaizdžią vertinimo klaidą ar iškreipė faktines aplinkybes, nes atsisakė pripažinti, kad buvo pakeista būtent *EC-Systran Unix* versija.

– Dėl apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo pirmos dalies pirmojo kaltinimo

108. Pateikdama apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo pirmos dalies pirmąjį kaltinimą Komisija kelia priimtinumų klausimą. Kartoju, kad Komisija mano, jog teisinės išvados, kurias Bendrasis Teismas daro remdamasis *Systran* programos *Systran Unix* ir *EC-Systran Unix* versijų esminiu panašumu, yra faktinių aplinkybių ir įrodymų iškreipimas, ir pateikia tris argumentus.

109. Pirma, Komisija pažymi, kad atsižvelgiant į tai, jog neturėjo *Systran Unix* versijos, ji negalėjo ginčyti tos versijos ir *EC-Systran Unix* versijos tariamo esminio panašumo. Antra, ji pabrėžia, kad šis panašumas, net jei būtų įrodytas, atsirado dėl *Systran Unix* ir *EC-Systran Unix* sistemų bendros kilmės, t. y. šiuo atveju – iš *EC-Systran Mainframe* sistemos ir dėl aplinkybės, jog ji užsakė, kad

37 — Žr. skundžiamo sprendimo 205 ir 215 punktus.

Systran perkeltų *EC-Systran Mainframe* versiją į *Unix* aplinką, šiuo atžvilgiu remdamasi *Golvers* ataskaita. Ir galiausiai, trečia, Komisija tvirtina, kad negali būti padarytas pažeidimas ar autorių teisių pažeidimas pirmiausia dėl to, kad ji mano turinti teises pagal atskiras nuo 1975 m. sudarytas sutartis, o šiuos argumentus ji plėtojo pateikdama pirmąjį apeliacinio skundo pagrindą dėl Bendrojo Teismo jurisdikcijos nebuvimo ir, antra, dėl to, kad egzistuoja išimtinių autorių teisių išimtys, kurias ji nurodė apeliacinio skundo šeštajame pagrinde.

110. Komisijos du pirmieji argumentai nepriimtini, nes ji mini faktinių aplinkybių ir įrodymų iškraipymą, bet visiškai nieko nepatikslinka, kokios skundžiamame sprendime padarytos konkrečios išvados netikslios ir kokie įrodymai iškraipyti.

111. Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką iš SESV 256 straipsnio 1 dalies antros pastraipos ir Teisingumo Teismo Statuto 58 straipsnio pirmos pastraipos matyti, kad apeliacinis skundas gali būti paduotas tik teisės klausimais ir kad tik Bendrasis Teismas yra kompetentingas, pirma, nustatyti faktines aplinkybes, išskyrus atvejus, kai jo išvados iš esmės neatitinka jam pateiktos bylos medžiagos, ir, antra, vertinti šias faktines aplinkybes. Bendrajame Teismui konstatavus ar įvertinus faktines aplinkybes, pagal SESV 256 straipsnį Teisingumo Teismas turi kompetenciją patikrinti Bendrojo Teismo pateiktą teisinį šių faktinių aplinkybių ir jomis remiantis padarytų teisinių išvadų įvertinimą³⁸.

112. Todėl Teisingumo Teismas nėra kompetentingas nei patvirtinti faktinių aplinkybių, nei iš esmės nagrinėti įrodymų, kuriais Bendrasis Teismas grindė šias faktines aplinkybes. Jeigu šie įrodymai buvo gauti teisėtai, laikytasi bendrųjų teisės principų ir įrodinėjimo pareigai bei įrodymams vertinti taikomų procedūrinių taisyklių, tik Bendrasis Teismas turi teisę vertinti jam pateiktų įrodymų įrodomąją galią³⁹. Vadinas, jei šie įrodymai nėra iškraipomi, toks vertinimas nėra teisės klausimas, kurį tikrina Teisingumo Teismas⁴⁰.

113. Bet kuriuo atveju, kaip buvo minėta nagrinėjant apeliacinio skundo antrąjį pagrindą, *Golvers* ataskaita teisingai buvo pripažinta nepriimtina, todėl Teisingumo Teismas negali į ją atsižvelgti, nors ji ir atskleistų faktinių aplinkybių ar įrodymų iškraipymą. Be to, nagrinėjant bylą Bendrajame Teisme Komisija jau nurodė faktinę aplinkybę, kad jai niekada nepriklausė *Systran Unix* versijos šaltinio kodai (skundžiamo sprendimo 197 punktą), o šiuo klausimu Bendrasis Teismas pateikė savo vertinimą, kai skundžiamo sprendimo 254 punkte papildomai nagrinėjo minėtą *Golvers* ataskaitą, ir Komisija būtent šio vertinimo neginčijo.

114. Taigi pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, remiantis SESV 256 straipsnio 1 dalies antra pastraipa, Teisingumo Teismo Statuto 58 straipsniu ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 168 straipsnio 1 dalies d punktu, apeliaciniame skunde būtina aiškiai nurodyti prašomo panaikinti Bendrojo Teismo sprendimo kritikuojamas dalis ir teisinius argumentus, kuriais konkrečiai grindžiamas šis prašymas. Apeliacinis skundas, kuriame tik pakartojami ar pažodžiui perrašomi Bendrajame Teisme jau pateikti pagrindai ir argumentai, įskaitant tuos, kurie grindžiami šio teismo konkrečiai atmestomis faktinėmis aplinkybėmis, neatitinka šio reikalavimo. Iš tiesų toks apeliacinis skundas yra prašymas paprasčiausia persvarstyti Bendrojo Teismo nagrinėtą ieškinį, o tai, remiantis Teisingumo Teismo Statuto 49 straipsniu, nepriskiriama Teisingumo Teismo kompetencijai⁴¹.

38 — Žr., be kita ko, 2006 m. balandžio 6 d. Sprendimą *General Motors prieš Komisiją* (C-551/03 P, Rink. p. I-3173, 51 punktą) ir 2011 m. sausio 20 d. Sprendimą *General Química ir kt. prieš Komisiją* (C-90/09 P, Rink. p. I-1, 71 punktą).

39 — Žr. minėto Sprendimo *Baustahlgewebe prieš Komisiją* 24 punktą.

40 — Žr., be kita ko, 2003 m. gegužės 8 d. Sprendimą *T. Port prieš Komisiją* (C-122/01 P, Rink. p. I-4261, 27 punktą) ir minėto Sprendimo *General Química ir kt. prieš Komisiją* 72 punktą.

41 — Žr., be kita ko, 1993 m. balandžio 26 d. Nutartį *Kupka-Florida prieš ESK* (C-244/92 P, Rink. p. I-2041, 9–11 punktai), 2011 m. birželio 9 d. Sprendimą *Evropaiki Dynamiki prieš ECB* (C-401/09 P, Rink. p. I-4911).

115. Trečiąjį argumentą reikia išnagrinėti ypač atidžiai. Iš tikrųjų Komisija formaliai tvirtina, kad Bendrasis Teismas padarė klaidą, kai nusprendė, kad nei nurodytos sutartys, nei išimtinių autorių teisių išimtis netrukdytų Komisijos veiksmus vertinti kaip neteisėtus.

116. Kadangi išimtinių autorių teisių išimčių poveikiui skirtas šeštasis apeliacinio skundo pagrindas, šis poveikis bus nagrinėjamas vėliau.

117. Su sutartimis susijusį argumentą galima suprasti kaip tokį, kuriuo iš esmės ginčijamas Bendrojo Teismo nustatytų faktinių aplinkybių teisinis vertinimas, kad tai yra pažeidimas, o dėl šio teisės klausimo gali būti pateiktas apeliacinis skundas. Iš tikrųjų šį apeliacinį skundą, atsižvelgiant į pirmajame apeliacinio skundo pagrindu nurodytus argumentus, pateiktus šios išvados 29 punkte, galima aiškinti taip, kad jame skundžiamas ne aiškių ir tikslių sutarčių nuostatų iškraipymas, o bendrai nurodytų sutarčių iškraipymas. Todėl kalbama ne apie kokios nors faktinės aplinkybės iškraipymą, o apie akto ar grupės aktų, t. y. šiuo atveju – nagrinėjamų sutarčių, iškraipymą ir dėl to neišvengiamai padarytą teisinio vertinimo klaidą.

118. Vis dėlto, kadangi Komisija nurodo tik faktinių aplinkybių ir įrodymų iškraipymą, darydama nuorodą į minėtas atskiras sutartis, ir visiškai nieko nepatikslina ir nepaaiškina šiuo klausimu ir kadangi ji aiškiai nesirėmė minėtų sutarčių ar jų turinio iškraipimu, manau, kad ir šį kaltinimą reikia atmesti. Šiuo atžvilgiu ypač pabrėžtina tai, kad Komisija nemanė turinti apeliaciniame skunde formaliai ginčyti išvados, kurią Bendrasis Teismas padarė skundžiamo sprendimo 221 punkte dėl pirmojoje instancijoje jos minėtos užsakymo sutarčių „filosofijos“.

119. Todėl Komisijos apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo pirmą dalį reikia atmesti kaip visiškai nepriimtina.

120. Kadangi po ką tik nagrinėtų argumentų logiška nagrinėti su išimtinėmis autorių teisėmis susijusių išimčių, nustatytų Direktyvos 91/250 5 straipsnyje, poveikį, o tam skirtas apeliacinio skundo šeštasis pagrindas, apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo antra dalis, susijusi su praktinės patirties atskleidimu, bus nagrinėjama po jo.

ii) Dėl Direktyvoje 91/250 nustatytų išimtinių autorių teisių išimčių poveikio (apeliacinio skundo šeštasis pagrindas)

121. Pateikdama apeliacinio skundo šeštąjį pagrindą Komisija nurodo du kaltinimus, kurių pirmasis susijęs su Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalimi, o antrasis – su šios direktyvos 6 straipsniu.

– Dėl pirmojo kaltinimo

122. Pateikdama apeliacinio skundo šeštojo pagrindo pirmąjį kaltinimą Komisija iš esmės Bendrąjį Teismą kaltina tuo, kad jis padarė Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalies aiškinimo klaidą, nes nusprendė, jog numatyta teisinė išimtis, skirta veiksmams, susijusiems su kompiuterio programos autoriaus išimtinėmis teisėmis, taikoma tik tos programos teisėto įgijėjo atliktiems darbams, o ne šio įgijėjo trečiajam asmeniui patikėtiems darbams (skundžiamo sprendimo 225 punktas).

123. Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad jei nėra konkrečių sutartinių nuostatų, šios direktyvos 4 straipsnio a ir b punktuose nurodytiems veiksmams, be kita ko, „versti, pritaikyti, sutvarkyti ar kitaip pakeisti kompiuterio programą bei atgaminti šių veiksmų rezultatus“, nereikia autorių teisių turėtojo leidimo, kai tokie veiksmai yra būtini tam, kad kompiuterio programą teisėtai įsigijęs asmuo galėtų ją naudoti pagal paskirtį ir taisyti jos klaidas.

124. Taigi Teisingumo Teismo, kuris dar neturėjo progos nagrinėti klausimą, ar, kaip tvirtina Bendrasis Teismas, su autorių išimtinėmis teisėmis susijusi išimtis turi būti taikoma programos teisėto įgijėjo trečiajam asmeniui patikėtiems pritaikymo darbams, prašoma nuspręsti dėl šio klausimo⁴².

125. Šiuo atžvilgiu iš Direktyvos 91/250 dvidešimtos ir dvidešimt pirmos konstatuojamosios dalies matyti, kad vienas iš šios išimties tikslų yra užtikrinti savarankiškai sukurtos programos suderinamumą su kitomis programomis ar leisti sujungti visus kompiuterinės sistemos komponentus, įskaitant ir skirtingų gamintojų pagamintus komponentus, kad jie galėtų veikti kartu. Šios direktyvos dvidešimt pirmoje konstatuojamojoje dalyje patikslinta, kad jos 4 straipsnio a ir b punktuose nurodytus atgaminimo ir vertimo veiksmus gali atlikti asmuo, turintis teisę naudotis programos kopija, arba kitas asmuo pirmojo vardu.

126. Todėl, nors kartu skaitomi Direktyvos 91/250 4 ir 5 straipsniai, nes juose numatyta išimtis, susijusi su kompiuterių programos autorių teisių turėtojo išimtinė teise pačiam atlikti arba leisti kitam asmeniui atlikti veiksmus, turi būti aiškinami siaurai, atrodo, būtų sunku pripažinti, jog direktyvoje iš esmės atmetama galimybė, kad į šių straipsnių taikymo sritį patenkančius veiksmus galėtų atlikti trečiasis asmuo turinčio teisę duoti leidimą asmens vardu.

127. Taigi, man atrodo, kad Komisijos pateiktas apeliacinio skundo šeštojo pagrindo pirmasis kaltinimas yra pagrįstas, todėl skundžiamas sprendimas turi būti panaikintas vien dėl šio vienintelio motyvo, nors kalbama tik apie Bendrojo Teismo argumentų papildomą elementą.

128. Taip pat šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Komisija rėmėsi atitinkamomis Belgijos ir Liuksemburgo įstatymų nuostatomis (skundžiamo sprendimo 224 punktą), bet Bendrasis Teismas šiuos argumentus atmetė remdamasis Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalies aiškinimu (skundžiamo sprendimo 225 punktą), prieš tai nusprendęs, kad Komisijos veiksmų neteisėtą pobūdį reikia vertinti atsižvelgiant į bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus (skundžiamo sprendimo 103 punktą).

129. Šiomis aplinkybėmis, jei Teisingumo Teismas turės panaikinti skundžiamą sprendimą vien dėl šio motyvo, jis turės bylą grąžinti Bendrajam Teismui, kad pastarasis išnagrinėtų šios išimties kitas taikymo sąlygas, o konkrečiau kalbant, ar, kaip teigia Komisija, programos pritaikymas naujai naudojimo sistemai patenka į jos taikymo sritį ir ar ginčijamame skelbime apie konkursą nurodyti ir *Gosselies* atlikti darbai buvo būtini programai naudoti pagal paskirtį, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 91/250 5 straipsnio 1 dalį.

– Dėl antrojo kaltinimo

130. Komisijos pateiktą antrąjį kaltinimą, susijusį su tuo, kad neišnagrinėta su dekompiliavimu susijusi išimtis, numatyta Direktyvos 91/250 6 straipsnyje, reikia atmesti kaip akivaizdžiai nepriimtina. Nors iš tiesų skundžiamame sprendime visiškai nenagrinėta Komisijos nurodyta su dekompiliavimu susijusi išimtis, negalima kaltinti Bendrojo Teismo, kad jis nepakankamai motyvavo sprendimą ar nenagrinėjo klausimo, ar netgi priėmė sprendimą *infra petita*.

42 — Apeliaciniame skunde Komisija patikslino, kad 2000 m. balandžio 10 d. Ataskaitoje Tarybai, Europos Parlamentui ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui apie Direktyvos 91/250/EEB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos įgyvendinimą ir poveikį (COM(2000) 199 galutinis) ji pažymėjo, jog šiuo klausimu valstybėse narėse egzistuoja skirtumų, tačiau ji pritaria tam tikrų šį klausimą nagrinėjusių specialistų nuomonei, jog faktiškai teisėtas įgijėjas paskiria pirkėją, licencijos įgijėją, nuomotoją ar asmenį, turintį teisę naudoti programą vieno iš šių asmenų vardu.

131. Iš tikrųjų, kaip pati Komisija pabrėžia apeliaciniame skunde, su dekompiliavimu susijusia išimtimi ji rėmėsi tik atsakyme į Bendrojo Teismo pateiktą antrą klausimų grupę. Nei nagrinėjant bylą Bendrajame Teisme pateiktame atsiliepime į ieškinį, nei triplike neminima ši išimtis ar Direktyvos 91/250 6 straipsnio 2 dalies c punktas, kuriame ji numatyta. Todėl argumentas dėl išimties, susijusios su dekompiliavimu, negali būti laikomas gynybos priemone, dėl kurios Bendrasis Teismas turi pateikti konkretų atsakymą, kuris gali būti tikrinamas.

iii) Dėl praktinės patirties atskleidimo (apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo antra dalis)

132. Pateikdama apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo antrą dalį Komisija Bendrąjį Teismą kaltina ir tuo, kad jis nusprendė, jog po 2003 m. spalio 4 d. konkurso sudariusi sutartį su bendrove *Gosselies* ji neteisėtai atskleidė *Systran* praktinę patirtį, ir nurodo skundžiamo sprendimo 78–82 punktuose esančius su priimtinumu susijusius motyvus bei kartu to sprendimo 200 punkte pateiktus motyvus dėl esmės. Pirmia, šioje byloje netenkinamos SESV 339 straipsniui taikyti keliamos sąlygos, kaip tai matyti iš 1985 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *Adams prieš Komisiją* (145/83, Rink. p. 3539). Antra, nei ieškovės, nei Bendrasis Teismas nenurodė jokios praktinę patirtį saugančios nuostatos ar bendrojo principo, todėl prašymas dėl šio klausimo turėjo būti pripažintas nepriimtinu.

133. Šiuo atžvilgiu visų pirma reikia konstatuoti, jog iš tikrųjų Bendrasis Teismas ieškovių prašymu⁴³ nusprendė, kad Komisija neteisėtai atskleidė *Systran* praktinę patirtį⁴⁴. Išnagrinėjęs ieškovių teises, kuriomis jos remiasi, skundžiamo sprendimo 215 punkte Bendrasis Teismas būtent nusprendė, kad *Systran* grupė turi teisę remtis techninės ir slaptos informacijos, susijusios su *Systran* programos *Systran Unix* versija, apsauga⁴⁵, ir šiuo klausimu padarė nuorodą į skundžiamo sprendimo 78–81 punktuose atliktą analizę, susijusią su ieškinio dėl žalos atlyginimo priimtinumu.

134. Šiuo atveju Bendrasis Teismas nusprendė, kad techninė informacija, susijusi su įmonės verslo paslaptimi ir perduota Komisijai aiškiai nustatytiems tikslams, negali būti perduota trečiajam asmeniui kitais tikslais be atitinkamos įmonės sutikimo (skundžiamo sprendimo 81 punktas).

135. Bendrasis Teismas šią išvadą padarė pirmiausia priminęs Teisingumo Teismo praktiką, pagal kurią, pirmia, SESV 339 straipsnyje įtvirtinta Komisijos ir jos tarnautojų pareiga laikytis konfidencialumo yra bendrasis teisės principas ir, antra, šiame straipsnyje įtvirtintas bendrasis principas, kuriuo remiantis įmonės turi teisę į jų verslo paslaptį apsaugą. Taip pat Bendrasis Teismas priminė, kad Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnyje užtikrinama teisėto konfidencialumo ir profesinio bei verslo slaptumo apsauga. Paskui jis apibrėžė verslo paslaptis ir EB 287 straipsniui taikyti keliamus reikalavimus.

136. Todėl Komisijos pateikto apeliacinio skundo ketvirtojo pagrindo antrą dalį reikia atmesti kaip akivaizdžiai nepagrįstą.

iv) Dėl pakankamai akivaizdaus pažeidimo (apeliacinio skundo penktasis pagrindas)

137. Iš esmės Komisija teigia, kad, atsižvelgiant į Teisingumo Teismo praktikoje nustatytus kriterijus⁴⁶, Bendrasis Teismas padarė akivaizdžią vertinimo klaidą, nes nusprendė, kad tariamai pažeistos autorių teisės ir atskleista praktinė patirtis yra pakankamai akivaizdus pažeidimas, kaip jis suprantamas pagal Teisingumo Teismo praktiką. Aiškiai matyti, kad netenkinami pakankamai akivaizdžiam pažeidimui nustatyti keliami reikalavimai, būtent – elgesio, kuriuo skundžiamasi, nepateisinamo pobūdžio ir pažeistos nuostatos aiškumo reikalavimai, ir Bendrasis Teismas neatsižvelgė į viršesnę viešąją interesą.

43 — Žr., be kita ko, skundžiamo sprendimo 66, 67, 78, 109 ir 115 punktus.

44 — Žr., be kita ko, skundžiamo sprendimo 215 ir 261 punktus.

45 — Skundžiamo sprendimo 215 punktas.

46 — Minėto Sprendimo *Brasserie du pêcheur ir Factortame* 56 punktas.

138. Visų pirma Bendrasis Teismas, cituodamas Teisingumo Teismo praktiką⁴⁷, priminė, kad neteisėtai veiksmais, kuriais kaltinama institucija, turi būti padarytas pakankamai akivaizdus teisės nuostatos, kuria siekiama suteikti asmenims teises, pažeidimas ir kad tada, kai atitinkama institucija turi tik labai nedaug diskrecijos arba jos išvis neturi, paprasčiausio Bendrijos teisės pažeidimo gali pakakti, kad būtų pripažinta, jog padarytas pakankamai akivaizdus pažeidimas⁴⁸.

139. Išnagrinėjęs ieškovių teises, kuriomis šios rėmėsi, ir jų nurodytą Komisijos neteisėtą elgesį⁴⁹, Bendrasis Teismas nusprendė, kad „be išankstinio *Systran* grupės sutikimo suteikusi teisę atlikti darbus, dėl kurių reikėjo pakeisti *EC-Systran Unix* versijoje esančius su *Systran* programos *Systran Unix* versija susijusius elementus, Komisija pažeidė šioje srityje taikytinus bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus“ ir kad šis pažeidimas yra pakankamai akivaizdus *Systran* grupės turimų autorių teisių ir praktinės patirties į *Systran* programos *Systran Unix* versiją pažeidimas⁵⁰.

140. Priešingai, nei teigia ieškovės, šis kaltinimas negali būti pripažintas nepriimtiniu dėl to, kad Komisija jo nepateikė nagrinėjant bylą Bendrajame Teisme. Iš tikrųjų minėtas kaltinimas nurodytas pagrįdė, susijusiam su Komisijos veiksmų kvalifikavimo klaida ir su tuo, kad ji nepadarė jokio pažeidimo, taigi tame kaltinime neigiamas vieno iš trijų elementų, kurie būtini Sąjungos deliktinei atsakomybei kilti, egzistavimas, kurį Bendrasis Teismas nagrinėjo skundžiamame sprendime. Bet kuriuo atveju Komisija turi teisę pateikti kaltinimą dėl paties skundžiamo sprendimo, kuriuo ginčijamas to sprendimo pagrįstumas⁵¹.

141. Šioje byloje Komisijos apeliaciniame skunde pateikta kritika neleidžia daryti išvados, kad šiuo klausimu Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nors Teisingumo Teismas šiuo klausimu tikrai gali tikrinti skundžiamą sprendimą.

142. Iš tikrųjų primintina, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, kuria Bendrasis Teismas rėmėsi skundžiamame sprendime, lemiamas Bendrijos teisės pažeidimo vertinimo kaip pakankamai akivaizdaus kriterijus yra tai, ar savo diskrecijos ribas atitinkama Bendrijos institucija pažeidė akivaizdžiai ir sunkiai. Jei ši institucija turi tik labai nedidelę diskreciją arba jos visai neturi, paprasčiausio Bendrijos teisės pažeidimo gali pakakti, kad būtų pripažinta, jog padarytas pakankamai akivaizdus pažeidimas⁵².

143. Teisingumo Teismas pripažino, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, kai nusprendė, kad padarytas pakankamai akivaizdus Bendrijos teisės pažeidimas, nenustatęs institucijos turimų diskrecijos ribų ar bent jau pakankamai nepaaiškinęs priežasčių ar aplinkybių, galėjusių pateisinti, kad šiuo išskirtiniu atveju tokia analizė nenaudinga⁵³.

144. Taigi, kadangi Bendrasis Teismas nenustatė šios diskrecijos ir nepaaiškino, kodėl nebuvo būtina atlikti tokią analizę, Teisingumo Teismas turi patikrinti skundžiamą sprendimą šiuo klausimu.

145. Vis dėlto skundžiamas sprendimas dėl šios priežasties neturi būti panaikintas.

47 — Skundžiamo sprendimo 127 punktą.

48 — Minėto Sprendimo *Bergaderm ir Goupil prieš Komisiją* 42 ir 44 punktai.

49 — Skundžiamo sprendimo 127–261 punktai.

50 — Skundžiamo sprendimo 261 punktą.

51 — Šiuo klausimu žr. 2007 m. lapkričio 29 d. Sprendimą *Stadtwerke Schwäbisch Hall ir kt. prieš Komisiją* (C-176/06 P, 17 punktą).

52 — Minėto Sprendimo *Brasserie du pêcheur ir Factortame* 51 punktą ir minėto Sprendimo *Bergaderm ir Goupil prieš Komisiją* 41 ir 42 punktai; 2002 m. gruodžio 10 d. Sprendimas *Komisija prieš Camar ir Tico* (C-312/00 P, Rink. p. I-11355, 53 ir 54 punktai) ir 2003 m. liepos 10 d. Sprendimas *Komisija prieš Fresh Marine* (C-472/00 P, Rink. p. I-7541, 25 ir 26 punktai).

53 — 2005 m. liepos 12 d. Sprendimas *Komisija prieš CEVA ir Pfizer* (C-198/03 P, Rink. p. I-6357, 63–69 punktai).

146. Iš tikrųjų ieškinys pareikštas ne dėl Komisijos teisės aktų leidybos veiklos, ir, konkrečiau kalbant, ne dėl naudojantis didele diskrecija priimto norminio akto žalingų pasekmių⁵⁴, o dėl viešojo paslaugų pirkimo sutarties sudarymo sąlygų. Nors akivaizdu, kad Sąjungos institucija turi visą reikiamą veiksmų laisvę nuspręsti paskelbti viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūrą, ji neturi jokios diskrecijos, kai kalbama apie jai privalomos teisės laikymąsi vykstant tokiai procedūrai.

147. Todėl manau, ir tam nereikia nagrinėti klausimo, ar būtų tikslinga, kad Teisingumo Teismas nustatytų deliktinės atsakomybės už administracinę veiklą sistemą, atskirtą nuo deliktinės atsakomybės už teisės aktų leidybos veiklą sistemos⁵⁵, kad, kaip konstatavo Bendrasis Teismas, per viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūrą institucijai pažeidus fizinio ar juridinio asmens autorių teises ar atskleidus praktinę patirtį, jei tai įrodyta, padaromas pakankamai akivaizdus teisės, kuria siekiama privatiems asmenims suteikti teisių, pažeidimas, dėl kurio atsiranda teisė į žalos atlyginimą.

148. Todėl reikia atmesti ir kaltinimą dėl Bendrojo Teismo vertinimo klaidos, kad padarytas pakankamai akivaizdus teisės, kuria privatiems asmenims siekiama suteikti teises, pažeidimas.

149. Dėl šios priežasties reikia atmesti Komisijos pateiktą apeliacinio skundo visą penktąjį pagrindą.

2. Dėl žalos egzistavimo

a) Skundžiamo sprendimo motyvų santrauka

150. Skundžiamo sprendimo 291 punkte Bendrasis Teismas konstatavo, kad, nepaisant teiginio dėl nepakankamai tikslaus ieškovių patirtos žalos pradinio įvertinimo, negalima nepaisyti faktinės aplinkybės, kad *Systran* grupė patyrė „realią ir tikrą žalą“, kuri pasireiškė kaip „*Systran* praktinės patirties vertės sumažėjimas po to, kai ją atskleidė Komisija“ (skundžiamo sprendimo 292 punktas). Konkrečiau kalbant, Bendrasis Teismas nusprendė, kad padaryta turtinė žala, kurią sudaro trys pagrindiniai elementai, ir neturtinė žala.

151. Pirma, Bendrasis Teismas konstatavo, kad ieškovių platintojų parodymai įrodo, jog Komisijos veiksmai padarė žalos *Systran* grupės verslui, o ši žala pasireiškė „praradus galimus klientus ir pasunkėjus diskusijoms su esamais klientais“ (skundžiamo sprendimo 293 punktas). Antra, finansinių bendrovių pateikti liudijimai ar parodymai (skundžiamo sprendimo 295 punktas) leidžia daryti išvadą, kad tai sumažino „*Systran* patrauklumą jos akcininkams, esamiems ar galimiems investuotojams ir įgijėjams“ (skundžiamo sprendimo 295 punktas). Trečia, *Systran* auditorių išvada (skundžiamo sprendimo 298 punktas) įrodo, kad *Systran* buvo priversta padaryti 11,6 mln. EUR buhalterinį atidėjimą dėl jos nematerialiojo turto vertės sumažėjimo, t. y. dėl prarastos intelektualinės nuosavybės teisių vertės (skundžiamo sprendimo 298 punktas).

152. Be to, Bendrasis Teismas konstatavo, kad vertinant žalos vienkartinę sumą reikia atsižvelgti į patirtą neturtinę žalą, ir šiuo klausimu pažymėjo, kad savo veiksmais Komisija nepripažino *Systran* teisių, kuriomis ši įmonė galėjo remtis dėl savo kūrinio, o tokie veiksmai dar sunkesni, nes Komisija, kaip institucija, pati inicijavo įvairias teisės normas, derinančias Bendrijos teisę autorių teisių srityje, kurių nebuvo laikomasi šioje byloje (skundžiamo sprendimo 324 punktas).

54 — Minėto Sprendimo *Brasserie du pêcheur ir Factortame* 50 ir 51 punktai.

55 — Iš tikrųjų, kiek žinau, jis niekada neturėjo progos to padaryti, nes nagrinėjo tik ieškinius dėl žalos, padarytos dėl institucijų teisės aktų leidybos veiklos, atlyginimo. Tačiau Bendrasis Teismas pasuko šiuo keliu nagrinėdamas viešosios tarnybos bylas. Šiuo klausimu reikėtų palyginti 2008 m. gruodžio 10 d. Pirmosios instancijos teismo sprendimą *Nardone prieš Komisiją* (T-57/99, 162 punktas), 2010 m. gruodžio 16 d. Sprendimą *Komisija prieš Petrilli* (T-143/09 P, 46 punktas) ir 2012 m. liepos 12 d. Sprendimą *Komisija prieš Nanopoulos* (T-308/10 P, 103 punktas), atsižvelgiant į 2011 m. vasario 8 d. Teisingumo Teismo sprendimą (Procedūros reglamento 123b straipsnyje numatyta specialioji kolegija) dėl minėto Sprendimo *Komisija prieš Petrilli* peržiūros (byla C-17/11 RX, 3 ir 4 punktai).

b) Komisijos argumentų santrauka

153. Pateikdama apeliacinio skundo aštuntąjį pagrindą, kaip toliau matysime, Komisija iš esmės kritikuoja ieškovių patirtos turtinės ir neturtinės žalos vertinimą ir elementus, į kuriuos Bendrasis Teismas atsižvelgė apskaičiuodamas vienkartinę sumą; vis dėlto Komisija formaliai ginčija bet kokios materialinės žalos egzistavimą. Iš tikrųjų ji mano, kad su *Gosselies* sudaryta ginčijama viešojo pirkimo sutartis visiškai nėra pažeidimas ir dėl to negalėjo sukelti jokios žalos. Taip pat ji aiškiai ginčija bet kokios neturtinės žalos egzistavimą ir ypač pabrėžia, kad Bendrasis Teismas atskirai nenustatė jokios patirtos neturtinės žalos, o tik turtinę, kurią įvertino 12 mln. EUR.

154. Todėl Teisingumo Teismas turi išnagrinėti šiuos du kaltinimus, nors, kaip bus įrodyta toliau, juos galima nesunkiai atmesti.

c) Vertinimas

155. Pirmiausia reikia konstatuoti, kad Komisija apeliaciniame skunde tiksliai nenurodo ginčijamų prašomo panaikinti sprendimo dalių, susijusių su Bendrojo Teismo nustatytos turtinės žalos egzistavimu, ir nepateikia tą prašymą konkrečiai pagrindžiančių teisinių argumentų. Komisijos argumentai visai nepaneigia nei finansinių ir verslo sunkumų, nei 11,6 mln. EUR buhalterinio atidėjimo, kuriuos Bendrasis Teismas nurodė kaip ieškovių patirtos turtinės žalos išraiškos elementus.

156. Kadangi šis kaltinimas neatitinka Teisingumo Teismo Statuto 58 straipsnio pirmos pastraipos ir Teisingumo Teismo procedūros reglamento 168 straipsnio 1 dalies d punkto reikalavimų⁵⁶, jį reikia atmesti kaip nepriimtina.

157. Be to, Bendrasis Teismas aiškiai nusprendė, kad *Systran* patirtą neturtinę žalą lėmė jos teisių, kuriomis galėjo remtis dėl savo kūrinio, nepripažinimas. Tiesa, skundžiamo sprendimo motyvavimas šiuo klausimu labai glaustas, gal net aptakus, bet tai yra atsakymas į konkrečius ieškovių argumentus, apibendrintas skundžiamo sprendimo 272 punkte.

158. Šiomis aplinkybėmis, Bendrojo Teismo negalima kaltinti, kad nenustatė minėtos neturtinės žalos.

159. Iš pateiktų argumentų matyti, kad dalį kaltinimų, kuriais Komisija ginčija Bendrojo Teismo analizę, susijusių būtent su nurodytos turtinės ir neturtinės žalos egzistavimu, reikia atmesti kaip nepriimtinius, o dalį – kaip nepagrįstus, ir pažymėti, kad skundžiamo sprendimo motyvai (to sprendimo 301–326 punktai), susiję su minėtos žalos dydžio nustatymu, bus aptariamai toliau, nagrinėjant Komisijos pateiktą apeliacinio skundo aštuntąjį pagrindą.

3. Dėl priežastinio ryšio (apeliacinio skundo septintasis pagrindas)

a) Komisijos argumentų santrauka

160. Komisijos pateiktą apeliacinio skundo septintąjį pagrindą, susijusį su priežastinio ryšio tarp konstatuotų pažeidimų ir nustatytos žalos analizės kritika, sudaro dvi dalys.

⁵⁶ — Žr., be kita ko, 2000 m. spalio 3 d. Sprendimą *Industrie des poudres sphériques prieš Tarybą* (C-458/98 P, Rink. p. I-8147, 65–67 punktai), 2001 m. rugsėjo 20 d. Nutartį *Asia Motor France ir kt. prieš Komisiją* (C-1/01 P, Rink. p. I-6349, 44 punktas), 2005 m. liepos 14 d. Nutartį *Gouvras prieš Komisiją* (C-420/04 P, Rink. p. I-7251) ir 2007 m. vasario 27 d. Sprendimą *Gestoras Pro Amnistia ir kt. prieš Tarybą* (C-354/04 P, Rink. p. I-1579, 22 punktas).

161. Pirmojoje dalyje Komisija teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nes priėjo prie faktiškai klaidingų išvadų ir iškraipė įrodymus, nusprendęs, jog egzistavo pakankamas tiesioginis ryšys tarp Komisijos elgesio ir *Systran* žalos, kurią ši patyrė dėl to, kad 2008 m. pabaigoje turėjo padaryti 11,6 mln. EUR buhalterinį atidėjimą dėl jos nematerialiojo turto nuvertėjimo. Taip pat Komisija mano, kad jos veiksmai nesukėlė trukdžių *Systran* verslo ryšiams ir nebuvo didelė kliūtis investuotojų galimybei susidomėti *Systran* (pirmasis kaltinimas). Taip pat ji pažymi, kad skundžiamo sprendimo 300 punkte darydamas nuorodą į skundžiamo sprendimo 324 ir 325 punktus Bendrasis Teismas nemotyvavo sprendimo, kiek tai susiję su priežastiniu ryšiu tarp *Systran* nurodytos neturtinės žalos ir Komisijos veiksmų (antrasis kaltinimas).

162. Antrojoje dalyje Komisija teigia, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nes nusprendė, kad egzistuoja priežastinis ryšys, neišnagrinėjęs, ar *Systran* elgesys buvo pakankamai rūpestingas, kad išvengtų žalos ar ją sumažintų. Šiuo klausimu ji pabrėžia, kad ieškovės neišnaudojo turimų teisių gynimo būdų, kad prieštarautų dėl ginčijamos sutarties sudarymo, t. y. šiuo atveju nepateikė ieškinio dėl panaikinimo pagal SESV 263 straipsnį arba ieškinio, kuriuo reikalaujama nutraukti autorių teisių pažeidimą, pagal Belgijos ar Liuksemburgo teisę.

b) Vertinimas

163. Iš pradžių turiu patikslinti, kad Komisijos apeliacinio skundo septintojo pagrindo antroje dalyje pateiktas kaltinimas, susijęs su tuo, kad Bendrasis Teismas nenagrinėjo galimo priežastinio ryšio nutrūkimo, mano nuomone, yra pagrįstas, todėl nereikėtų nagrinėti šio pagrindo pirmoje dalyje pateiktų dviejų kaltinimų. Vis dėlto, atsižvelgdamas į šioje išvadoje pasirinktą nagrinėjimo sistemą, kurios iki šiol laikiausi, šiuo klausimu pateiksiu kelis apmąstymus, kad prireikus Teisingumo Teismui būtų pateikta nuomonė dėl visų šioje byloje ginčijamų teisės klausimų.

i) Dėl priežastinio ryšio nutrūkimo (apeliacinio skundo septintojo pagrindo antra dalis)

164. Reikia priminti, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, remiantis visų valstybių narių teisės sistemose taikomu bendruoju principu, nukentėjęs asmuo privalo įrodyti, jog elgėsi pakankamai rūpestingai, kad išvengtų žalos ar ją sumažintų, nes priešingu atveju kyla grėsmė, kad pačiam teks ją padengti⁵⁷.

165. Taip pat Teisingumo Teismas nusprendė, kad, Bendrasis Teismas padaro teisės klaidą, kai nagrinėdamas ieškinį dėl žalos atlyginimo nesiaiškina, ar žalą patyręs asmuo prisidėjo prie jos atsiradimo⁵⁸.

166. Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad, kaip pažymi Komisija, iš skundžiamo sprendimo motyvų (291–300 punktai), skirtų priežastiniam ryšiui tarp nurodyto pažeidimo ir patirtos žalos nagrinėti, matyti, kad Bendrasis Teismas šio klausimo nenagrinėjo.

167. Ieškovių nurodyta aplinkybė, kad Bendrasis Teismas nusprendė atnaujinti žodinę proceso dalį⁵⁹, kad galėtų šalims pasiūlyti atsakymuose į trečios grupės klausimus pateikti nuomonę dėl klausimo, ar vertindamas žalos dydį Bendrasis Teismas turi atsižvelgti į tai, kad ieškovės padarė visa, ką galima padaryti, kad būtų sumažinti patirti nuostoliai, negali būti laikoma pašalinančia šią spragą.

57 — Žr. 1992 m. gegužės 19 d. Sprendimą *Mulder ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* (C-104/89 ir C-37/90, Rink. p. I-3061, 33 punktas). Taip pat žr. minėto Sprendimo *Brasserie du pêcheur ir Factortame* 85 punktą; 2000 m. sausio 27 d. Sprendimą *Mulder ir kt. prieš Tarybą ir Komisiją* (C-104/89 ir C-37/90, Rink. p. I-203, 168 punktas), 2000 m. kovo 16 d. Sprendimą *Parlamentas prieš Bieber* (C-284/98 P, Rink. p. I-1527, 56 ir 57 punktai), 2009 m. kovo 24 d. Sprendimą *Danske Slagterier* (C-445/06, Rink. p. I-2119, 61 punktas), 2010 m. kovo 18 d. Sprendimą *Trubowest Handel ir Makarov prieš Tarybą ir Komisiją* (C-419/08 P, Rink. p. I-2259, 61 punktas) ir 2010 m. gegužės 12 d. Nutartį *Pigasos Alieftiki Naftiki Etaireia prieš Tarybą ir Komisiją* (C-451/09 P, 39 ir 40 punktai).

58 — Minėto Sprendimo *Parlamentas prieš Bieber* 55 punktas. Taip pat žr. minėto Sprendimo *Komisija prieš Fresh Marine* 45–49 punktus.

59 — Žr. skundžiamo sprendimo 46 punktą.

168. Nors Bendrasis Teismas iš tikrųjų atsižvelgė į šias aplinkybes, kai nustatė vienkartinę žalos sumą, vis dėlto šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas negali vykdyti kontrolės, nes skundžiamame sprendime šiuo klausimu nėra jokie motyvavimo.

169. Todėl reikia priimti Komisijos pateikto apeliacinio skundo septintojo pagrindo antrą dalį, susijusią su tuo, kad nenagrinėtas galimas priežastinio ryšio nutrūkimas.

170. Taigi skundžiamas sprendimas turi būti panaikintas ir dėl šio motyvo ir byla turi būti perduota Bendrajam Teismui, kad išnagrinėtų šį klausimą, nes Teisingumo Teismas dėl jo negali priimti galutinio sprendimo.

ii) Dėl tiesioginio priežastinio ryšio egzistavimo (apeliacinio skundo septintojo pagrindo pirma dalis)

171. Remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, Bendrajam Teismui nustačius ar įvertinus faktines aplinkybes Teisingumo Teismas pagal EB 225 straipsnį yra kompetentingas patikrinti šių faktinių aplinkybių teisinį kvalifikavimą ir teisinę išvadą, kurias Bendrasis Teismas padarė jomis remdamasis⁶⁰.

172. Konkrečiau kalbant, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad Bendrijos deliktinės atsakomybės srityje klausimas dėl priežastinio ryšio tarp žalą sukėlusio įvykio ir žalos egzistavimo, o tai yra sąlyga šiai atsakomybei kilti, yra teisės klausimas, todėl jam taikoma Teisingumo Teismo kontrolė. Tokiomis aplinkybėmis pagrindas, kad Bendrasis Teismas klaidingai pripažino tiesioginį priežastinį ryšį tarp Komisijos pažeidimo ir apeliacinį skundą pateikusios bendrovės nurodytos patirtos žalos, yra priimtinas, nes juo siekiama, kad būtų patikrintas būtent Bendrojo Teismo atliktas teisinis faktinių aplinkybių kvalifikavimas pripažįstant, kad egzistuoja tiesioginis priežastinis ryšys, ir tai gali būti atlikta neginčijant nustatytų faktų ir jų įvertinimo⁶¹.

173. Šiuo atveju reikia konstatuoti, kad skundžiamo sprendimo 291–300 punktuose Bendrasis Teismas išnagrinėjo *Systran* patirtos žalos realumą ir kartu priežastinį ryšį tarp šios žalos ir Komisijos veiksmų ir šį ryšį du kartus pripažino „pakankamai tiesioginiu“ – ir analizės pradžioje, ir jos pabaigoje (skundžiamo sprendimo 291 ir 300 punktai).

174. Vis dėlto aplinkybė, kad šie skundžiamo sprendimo motyvai sunkiai atsiejami ar kad Bendrasis Teismas atskirai būtent tam skirtuose motyvuose nenagrinėjo reikalaujamo priežastinio ryšio, savaime neleidžia daryti išvados, kad Bendrasis Teismas padarė faktų teisinio kvalifikavimo klaidą, nes iš tų motyvų aiškiai matyti, kad jis padarė išvadą iš paties konstatuotų faktų, Komisijos elgesį laikydamas nustatytos žalos tiesiogine ir neabejotina priežastimi⁶².

175. Šiuo klausimu pažymėtina, kad skundžiamo sprendimo 292 punkte Bendrasis Teismas nurodė, jog siekė „įvertinti Komisijos veiksmų įtaką *Systran* grupės veiklai“, kai šalims pateikė antrosios grupės klausimus.

176. Bendrasis Teismas nusprendė, kad atsakymuose į šiuos klausimus ieškovių platintojų pateiktuose liudijimuose „atsispindi visai tikėtina faktinė aplinkybė, kad ginčas, kuriame dalyvauja <...> įmonė ir vienas iš jos institucinių klientų, <...> apsunkina šios įmonės verslo ryšius su esamais ir būsimais klientais“ (skundžiamo sprendimo 294 punktas). Taip pat Bendrasis Teismas nusprendė, kad finansinių bendrovių parodymai ir paliudijimai „pateikia pakankamai įrodymų, kokia būtų daugelio investuotojų reakcija priimant sprendimą turėti, investuoti arba išigyti bendrovę, parduodančią

60 — Žr., be kita ko, 2008 m. liepos 10 d. Sprendimą *Bertelsmann ir Sony Corporation of America prieš Impala* (C-413/06 P, Rink. p. I-4951) ir 2009 m. kovo 19 d. Sprendimą *Archer Daniels Midland prieš Komisiją* (C-510/06 P, Rink. p. I-1843, 105 punktas)

61 — Žr. 2009 m. liepos 16 d. Sprendimą *Komisija prieš Schneider Electric* (C-440/07 P, Rink. p. I-6413, 191–193 punktai).

62 — Minėto Sprendimo *Komisija prieš Schneider Electric* 204 punktas.

kompiuterinę programą, teisės į kurią yra ginčijamos Komisijos“ (skundžiamo sprendimo 296 punktas). Galiausiai jis konstatavo, kad *Systran* auditorių liudijimai įrodo, jog 11,6 mln. EUR atidėjimas dėl nematerialaus turto nuvertėjimo susijęs su trimis tuose liudijimuose nurodytomis priežastimis, o pirmoji iš jų – ginčas su Komisija.

177. Reikia konstatuoti, kad taip Bendrojo Teismo nustatytos skirtingos aplinkybės neleido daryti išvados, kad egzistuoja pakankamai tiesioginis ir nedelsiant atsirandantis priežasties ir pasekmių ryšys tarp Komisijos veiksmų, apie kuriuos pranešta, ir ieškovių nurodytos žalos atskirų sudėtinių dalių. Šios aplinkybės leidžia konstatuoti tik tiek, kad *Systran* ir Komisijos ginčas dėl intelektinės nuosavybės teisių galėjo turėti įtakos šios bendrovės ekonominės ir buhalterinės padėties pablogėjimui.

178. Taigi, pirma, ryšys tarp šio ginčo ir suprastėjusių *Systran* verslo ryšių, pakartojant paties Bendrojo Teismo vartotus žodžius, vertinamas kaip „visai tikėtinas“. Antra, pats Bendrasis Teismas pabrėžia, kad 11,6 mln. EUR atidėjimą dėl nematerialaus turto nuvertėjimo lėmė trys priežastys. Tačiau jis visiškai nieko nepatikslina, kokią tai lėmė žalos dalį, kurią jis pripažino kaip atsiradusią dėl *Systran* ir Komisijos ginčo ir pateisinančia jo nustatytą patirtos turtinės žalos vienkartinę sumą.

179. Be to, pažymėtina, kad nors, kaip buvo priminta, iš esmės Teisingumo Teismas nagrinėdamas apeliacinį skundą neturi aiškintis, kodėl Bendrasis Teismas nustatytą žalą nusprendė įvertinti vienkartinę suma, vis dėlto toks jo pasirinkimas nėra pagrindas išvengti griežtos kontrolės, kuri taikoma Sąjungos deliktinės atsakomybės atsiradimo trečiajai sąlygai, t. y. tiesioginiam ir nedelsiant atsirandančiam priežastiniam ryšiui tarp nurodytų neteisėtų veiksmų ir žalos.

180. Todėl Komisijos apeliacinio skundo septintojo pagrindo pirmoje dalyje pateiktas pirmasis kaltinimas, susijęs su priežastinio ryšio teisinio kvalifikavimo klaida, turi būti priimtas.

181. Tačiau Komisijos apeliacinio skundo septintojo pagrindo pirmoje dalyje pateiktą antrąjį kaltinimą, susijusį su tuo, kad skundžiamas sprendimas nemotyvuotas, kiek tai susiję su priežastiniu ryšiu tarp jos veiksmų ir ieškovių nurodytos neturtinės žalos, atsižvelgiant į pirma pateiktą minėtos žalos nagrinėjimą, reikia atmesti.

4. Dėl žalos įvertinimo (apeliacinio skundo aštuntasis pagrindas)

182. Atsižvelgdamas į išvadą, kurią padariau išnagrinėjęs apeliacinio skundo septintąjį pagrindą dėl priežastinio ryšio sąlygos, apeliacinio skundą aštuntąjį pagrindą, kuriuo ginčijamas nustatytos žalos įvertinimas, nagrinėsiu tik papildomai.

a) Komisijos argumentų santrauka

183. Komisija mano, kad Bendrasis Teismas padarė teisės klaidą, nes vertindamas nuo 2004 m. iki 2010 m. *Systran* patirtą žalą rėmėsi netikra pritaikymo licencijos verte. Konkrečiau kalbant, jis padarė akivaizdžią vertinimo klaidą ir iškreipė faktines aplinkybes, nes rėmėsi tokiu laikotarpiu, o *Gosselies* atlikti darbai buvo įvykdyti per trejus metus, t. y. per 2004–2006 m. – šią faktinę aplinkybę jis konstatavo skundžiamo sprendimo 313 punkte. Todėl skundžiamas sprendimas ir prieštaringas bei nemotyvuotas. Be to, Bendrasis Teismas, visiškai prieštaraudamas bylos medžiagoje esantiems įrodymams, nusprendė, kad šaltinio kodo pakeitimo licencija buvo neįprasta, nes tai nėra programų kūrėjų tradicinio ekonominio modelio dalis, o nuo 1975 m. su grupės *Systran* bendrovėmis sudarytose atskirose sutartyse buvo numatyta Komisijos teisė atlikti ar pavesti atlikti *EC-Systran* programos pritaikymo ir plėtojimo darbus.

184. Bendrojo Teismo nustatyta „papildoma“ 5 mln. EUR suma taip pat akivaizdžiai prieštarauja nustatytoms faktinėms aplinkybėms ir taikytam apskaičiavimo metodui. Iš tikrųjų Bendrasis Teismas skundžiamo sprendimo 321 punkte nusprendė, kad *Systran* veiklai ir plėtrai kasmet buvo daromas poveikis, kurį nuo 2004 m. galima įvertinti 650 000 mln. EUR vienkartinė suma, o prieš tai pažymėjo, kad naujiena apie Komisijos atskleistą programinę įrangą ir praktinę patirtį pasklido tik 2005 m. ir vieša tapo tik 2006 m.

185. Komisija ginčija ne tik neturtinės žalos egzistavimą, kaip minėta, bet ir jos įvertinimą. Ji pažymi, kad iš esmės žalos atlyginimas turi tiksliai atitikti žalą, nes ją vertinant negalima atsižvelgti į tariamai padaryto pažeidimo sunkumą. Todėl, atsižvelgęs į Komisijos padaryto tariamo pažeidimo sunkumą ir skundžiamo sprendimo 324 ir 325 punktuose priteisęs iš Bendrijos sumokėti *Systran* 1 000 EUR neturtinės žalos atlyginimą, Bendrasis Teismas pažeidė bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus ir Teisingumo Teismo praktiką.

b) Vertinimas

186. Pirmiausia primintina, kad tada, kai Bendrasis Teismas nustato, jog padaryta žala, tik jis, neperžengdamas prašymo ribų, yra kompetentingas nustatyti jos atlyginimo būdą ir dydį, ir pažymėtina, kad vis dėlto Bendrojo Teismo sprendimas turi būti pakankamai motyvuotas ir jame, be kita ko, nurodyti kriterijai, į kuriuos atsižvelgta nustatant tą dydį⁶³, kad Teisingumo Teismas galėtų vykdyti teisminę kontrolę.

i) Dėl neturtinės žalos

187. Šiuo atveju Bendrasis Teismas, remdamasis Direktyvos 2004/48 13 straipsnio 1 dalies b punktu, nusprendė nustatyti vienkartinę žalos atlyginimo sumą (skundžiamo sprendimo 301–326 punktai). Be to, šiuo klausimu jis pažymėjo, kad minėto 13 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytas neigiamų ekonominių pasekmių metodo taikymas kelia didelių sunkumų, nes Komisijos finansų ekspertas sistemingai prieštaravo dėl bet kokių ieškovių finansų eksperto mėginimų įvertinti žalą (skundžiamo sprendimo 303–306 punktai).

188. Paskui Bendrasis Teismas išvardijo elementus, kuriais remiantis reikia apskaičiuoti vienkartinę žalos atlyginimo sumą, t. y. pagrindinę sumą, kurią sudaro autorinis atlyginimas ar mokestis, kuriuos būtų reikėję sumokėti, jei Komisija būtų prašiusi leidimo naudotis atitinkama intelektualinės nuosavybės teise (skundžiamo sprendimo 307–319 punktai), papildomą sumą, kuri būtina, kad būtų atsižvelgta į kitus veiksnius, kurių negali atitaisyti vien minėtas autorinis atlyginimas (skundžiamo sprendimo 320–323 punktai), ir galiausiai sumą už *Systran* patirtą neturtinę žalą (skundžiamo sprendimo 324 ir 325 punktai).

189. Komisija ginčija du Bendrojo Teismo vertintus elementus, t. y. pagrindinę sumą ir papildomą sumą.

190. Pirmiausia ji teigia, kad Bendrasis Teismas negalėjo kaip pagrindinės vienkartinės sumos referenciniu apskaičiavimo pagrindu remtis programinės įrangos šaltinio kodo keitimo licencija, užuot rėmėsis paprasta programinės įrangos naudojimo licencija. Konkrečiau kalbant, ji ginčija būtent tai, kad toks pasirinkimas grindžiamas argumentu, jog programinės įrangos šaltinio kodo keitimo licencija yra neįprasta, nes nėra programų kūrėjų tradicinio ekonominio modelio dalis (skundžiamo sprendimo 308 punktas). Ji mano, kad šis teiginys prieštarauja bylos medžiagoje esantiems įrodymams, nes šiuo atveju jos ir grupės *Systran* bendrovių sudarytos sutartys įrodo, kad tokios licencijos nėra neįprastos.

63 — Žr., be kita ko, 1999 m. rugsėjo 9 d. Sprendimą *Lucaccioni prieš Komisiją* (C-257/98 P, Rink. p. I-5251, 34 ir 35 punktai).

191. Vis dėlto reikia konstatuoti, kad Bendrasis Teismas pagrindinę sumą apskaičiavo įvertinęs hipotetinės metinės programos šaltinio kodo keitimo licencijos autorinio atlyginimo sumą, palyginti su hipotetinės metinės tos programos naudojimo licencijos suma, todėl darė prielaidą, kad keitimo licencija, atsižvelgiant į jos apimtį, yra brangesnė nei paprasta naudojimo licencija. Kadangi nėra jokių statistinių duomenų, Komisijos nurodytos sutartys neleidžia abejoti tokio atskyrimo svarbumu, todėl negalima nuspręsti, kad Bendrasis Teismas padarė akivaizdžią vertinimo klaidą, nes rėmėsi šia prielaida.

192. Paskui Komisija ginčija laikotarpį, į kurį Bendrasis Teismas atsižvelgė vertindamas nustatytos neturtinės žalos pagrindinę sumą. Kadangi *Gosselies* atlikti darbai buvo vykdomi 2004–2006 m., Bendrasis Teismas padarė akivaizdžią vertinimo klaidą, nes nusprendė, kad hipotetinės metinės programos šaltinio kodo keitimo licencijos autorinio atlyginimo suma turi būti skaičiuojama už 2004–2010 m. laikotarpį (skundžiamo sprendimo 318 punktas).

193. Vis dėlto šiuo klausimu pakanka konstatuoti, kad apskaičiuojant hipotetinės metinės programos šaltinio kodo keitimo licencijos autorinio atlyginimo sumą siekiama ne tiesiogiai kompensuoti žalą, kurią patyrė *Systran* dėl *Gosselies* atliktų darbų, o nustatyti vienkartinę pagrindinę žalos atlyginimo sumą, turinčią padengti žalą, darant prielaidą, kad ji įrodyta, kurią *Systran* patyrė dėl to, kad Komisija be sutikimo pasinaudojo teise atlikti darbus, kuriais pakeičiami *EC-Systran Unix* programos *Systran Unix* versijos elementai. Todėl Bendrasis Teismas padarė logišką išvadą, nors ir netiesiogiai⁶⁴, kad toks autorinis atlyginimas turėjo būti mokamas kasmet už kiekvieną pakeistos programos naudojimo laikotarpį, t. y. nuo 2004 m., kai konkrečiai pasireiškė žala, sudarius ginčijamą sutartį su *Gosselies*, iki 2010 m., kai buvo paskelbtas Bendrojo Teismo sprendimas.

194. Kita vertus, Komisija teisingai teigia, kad Bendrasis Teismas nemotyvavo pasirinkto laikotarpio, į kurį atsižvelgė vertindamas nustatytą turtinės žalos papildomą sumą.

195. Iš tikrųjų Bendrasis Teismas pažymi, kad ši papildoma suma būtina, siekiant atsižvelgti į kitus nuo 2004 m. *Systran* patirtos turtinės žalos elementus, kurių negali kompensuoti vien autorinis atlyginimas už hipotetinę metinę šaltinio kodo keitimo licenciją (skundžiamo sprendimo 320 punktas). Šiuo atžvilgiu Bendrasis Teismas nurodo, kad *Systran* veiklai ir plėtrai buvo daromas poveikis kasmet ir nuo 2004 m. šį poveikį galima įvertinti 650 000 EUR suma, t. y. 6 % 2003 m. apyvartos (skundžiamo sprendimo 321 punktas), ir nustato šią papildomą sumą, atsižvelgęs į jos esamą vertę 2004–2010 m., t. y. 5 mln. EUR (skundžiamo sprendimo 322 punktas).

196. Tačiau, kaip pažymėjo Komisija, pats Bendrasis Teismas konstatavo, kad naujiena apie *Systran* ir Komisijos ginčą pasklido 2005 m., o tapo vieša – 2006 m. (skundžiamo sprendimo 289 punktas). Šį konstatuotą faktą reikia susieti su pirma nagrinėtuose Bendrojo Teismo motyvuose nurodytomis trimis skirtingomis nustatytos žalos sudėtinėmis dalimis (skundžiamo sprendimo 291–300 punktai). Iš to matyti, kad neįmanoma nustatyti Bendrojo Teismo nurodytų verslo (skundžiamo sprendimo 293 ir 294 punktai) ir finansinių sunkumų (skundžiamo sprendimo 296 ir 297 punktai) pradžios datos, nes žinoma tik būtinybės atlikti buhalterinę atidėjamą data, t. y. 2008 m. gruodžio 31 d.

197. Iš to matyti, kad kaltinimas, susijęs su motyvavimo stoka dėl papildomos sumos įvertinimo 5 mln. EUR, yra pagrįstas ir Komisijos pateiktą apeliacinio skundo aštuntąjį pagrindą šiuo klausimu reikia priimti.

64 — Pavyzdžiui, žr. 2004 m. sausio 7 d. Sprendimą *Aalborg Portland ir kt. prieš Komisiją* (C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P ir C-219/00 P, Rink. p. I-123, 372 punktas) ir Sprendimą *Austrija prieš Scheucher-Fleisch ir kt.* (C-47/10 P, Rink. p. I-10707, 104 punktas).

ii) Dėl neturtinės žalos

198. Bendrasis Teismas, neatsižvelgęs į *Systran* prašymą, skundžiamo sprendimo 325 punkte jos neturtinę žalą įvertino simboline 1 000 EUR suma, o prieš tai konstatavo, kad Komisija savo veiksmis nepripažino *Systran* teisių, kuriomis ši įmonė galėjo remtis dėl savo kūrinio, ir tokie veiksmai yra dar žalingesni, nes Komisija, kaip institucija, pati inicijavo skirtingas teisės normas, derinančias Sąjungos teisę autorių teisių srityje, kurių nebuvo paisoma šioje byloje (skundžiamo sprendimo 324 punktas).

199. Todėl reikia konstatuoti, kad nustatęs vienkartinę žalos atlyginimo sumą ir pasinaudojęs savo suvereniomis galiomis įvertinti *Systran* patirtą neturtinę žalą, o tokio vertinimo Teisingumo Teismas negali kontroliuoti, ir atsižvelgęs į sunkinančias aplinkybes, t. y. šiuo atveju, kad Komisija inicijavo Sąjungos teisės nuostatas, kurios pažeistos, Bendrasis Teismas rėmėsi Teisingumo Teismo praktikoje nustatytais reikalavimais⁶⁵.

200. Todėl Komisijos pateikto apeliacinio skundo aštuntojo pagrindo antrą dalį reikia atmesti.

D – Išvada, pateikta tuo atveju, jei Teisingumo Teismas nepritartų pirmajai išvadai

201. Kaip matyti iš to, kas pasakyta, manau, kad skundžiamą sprendimą Teisingumo Teismas gali tikrinti ir keliais klausimais dėl esmės. Bendrasis Teismas padarė teisės klaidų tiek vertindamas dvi Sąjungos deliktinės atsakomybės sąlygas dėl neteisėtų veiksmų egzistavimo (apeliacinio skundo šeštojo pagrindo pirmas kaltinimas) ir tiesioginio priežastinio ryšio tarp nustatytų neteisėtų veiksmų ir nurodytos žalos egzistavimo (apeliacinio skundo septintojo pagrindo pirmos dalies pirmas kaltinimas ir antra dalis), tiek vertindamas šią žalą (apeliacinio skundo aštuntasis pagrindas).

202. Šiomis aplinkybėmis, jei Teisingumo Teismas nepritartų pirmajai išvadai, siūlau panaikinti skundžiamą sprendimą dėl šių priežasčių, nors jis gali būti panaikintas ir dėl vienos iš jų, ir, atsižvelgdamas į konstatuotų teisės klaidų pobūdį, siūlau grąžinti bylą Bendrajam Teismui, kad pirmiausia iš naujo išnagrinėtų nurodyto pažeidimo egzistavimą ir ypač Direktyvos 91/250 5 straipsnyje nurodytų išimčių, susijusių su autorių teisių turėtojo išimtinėmis teisėmis, poveikį, paskui iš naujo įvertintų tiesioginio priežastinio ryšio tarp konstatuotų galbūt neteisėtų veiksmų ir nurodytos žalos egzistavimą bei aplinkybes, dėl kurių galbūt nutrūko tas priežastinis ryšys, ir galiausiai peržiūrėtų tos žalos, ypač papildomos turtinės žalos, dydžio įvertinimo motyvus.

VII – Išvada

203. Atsižvelgdamas į tai, kas pasakyta, pirmiausia siūlau Teisingumo Teismui nuspręsti taip:

— pagrindinis sprendimas:

- „1. Panaikinti 2010 m. gruodžio 16 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Systran ir Systran Luxembourg prieš Komisiją* (T-19/07).
2. Pripažinti, kad Europos Sąjungos Bendrajame Teisme pateiktas *Systran SA* ir *Systran Luxembourg SA* ieškinys dėl deliktinės atsakomybės nepriimtinas.
3. Priteisti iš *Systran SA* ir *Systran Luxembourg SA* bylinėjimosi išlaidas.“

65 — Būtent šiuo klausimu žr. 1998 m. gegužės 14 d. Sprendimą *Taryba prieš de Nil ir Impens* (C-259/96 P, Rink. p. I-2915, 25 punktas).

— nepritarus pagrindiniam sprendimui:

- „1. Panaikinti 2010 m. gruodžio 16 d. Europos Sąjungos Bendrojo Teismo sprendimą *Systran ir Systran Luxembourg prieš Komisiją* (T-19/07).
2. Perduoti bylą Europos Sąjungos Bendrajam Teismui.
3. Atidėti klausimo dėl bylinėjimosi išlaidų nagrinėjimą.“